

Kadernota 2023

Inspelen op de nieuwe werkelijkheid

waterschap
limburg

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN: NL10NWAB0636750906

KvK: 67682065

088 88 90 100

info@waterschaplimburg.nl

www.waterschaplimburg.nl

titel Kadernota 2023-2028
subtitel Inspelen op de nieuwe werkelijkheid
datum 24 juni 2022
versie 3.0
status Concept
zaaknr. 2022-Z291
documentnr. WLDOC-220622665-22104

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Inleiding	5
2 Scenario's	6
3 Waterrobuust Limburg	8
4 Hoogwaterbescherming Maasvallei	10
5 Klimaatadaptatie	12
6 Waterkwaliteit en ecologie	14
7 Zuiveren en waterketen	17
8 Crisisbeheersing	19
9 Bestuur en organisatie	24
10 Financiële duiding en samenvatting	29
11 Concept dekkingsplan belastingontwikkeling 2023-2028	37
12 Bijlage 1: Technische uitgangspunten begroting 2023-2028	41

Voorwoord

Voor u ligt de laatste kadernota van deze – voor Limburg zeer dynamische – bestuursperiode. Met deze kadernota wordt er invulling gegeven aan de realisatie van het Bestuursprogramma 2019-2023 ‘Verbinden, Vernieuwen en Versterken’ en het nieuwe Waterbeheer-programma 2022-2027.

In de begroting 2022 is een heldere koers mét disclaimer uitgezet. Helder was en is dat de watercrisis van 2021 en de bijbehorende herstelopgave impact heeft op het waarmaken van de begroting 2022 en de resultaten in deze bestuursperiode. Sinds de vaststelling van de begroting 2022 zijn er alleen maar meer en indringender ontwikkelingen bijgekomen.

De situatie van dit moment met de oorlog in de Oekraïne, de stijgende inflatie, hoge energie- en grondstofprijzen en problemen met aanlevertijden van materialen zetten onze opgaven verder onder druk. De lopende opgaven stonden al onder druk, vanwege bijvoorbeeld de aangescherpte de inkoop- en grondverwervingsregels, groeiende populatie van de muskus- en beverratten, toenemende overlast van de Bever en nieuwe wet- en regelgeving. We zien echter ook kansen. Vanwege de aandacht die de Rijksoverheid geeft aan het landelijk gebied en de internationale doelstellingen die we daar moeten halen, komt extra geld en ondersteuning beschikbaar om onze KRW-opgave te halen. Hiervoor is een goede samenwerking met de Provincie Limburg van belang, omdat zij de regierol krijgen voor het landelijk gebied en in de loop van 2023 een gebiedsplan moeten maken.

Het zijn bijzondere tijden. Klimaatverandering is een feit. De watercrisis van 2021 heeft ons hard met de neus op de feiten geduwd. Er moeten keuzes gemaakt worden. De opgaven van Waterschap Limburg groeien in belang, de inwoners vragen om een veilige leefomgeving. Het robuust maken van het waterschapstelsel en borgen van waterveiligheid wordt steeds urgenter. Via de toezegging in het nieuwe regeerakkoord investeert het Rijk de komende jaren 300 miljoen in onze beekdalen om Limburg waterrobuust te maken. Ook wordt er geld gereserveerd voor een extra investering in het Deltafonds.

We werken hard aan onze opgaven: veilige dijken, droge voeten, schoon water en voldoende water. De veranderende omstandigheden vragen voor de uitvoering van de taken van Waterschap Limburg zoals vastgelegd in het bestuursprogramma en het waterbeheerprogramma 2022-2027 een hoger belastingvolume dan in de bestaande meerjarenraming is opgenomen. Ook het Waterschapsbedrijf Limburg, dat de waterzuiveringstaak uitvoert, staat voor een enorme uitdaging om haar taken onder deze moeilijke omstandigheden te kunnen blijven uitvoeren en de juiste investeringen te doen om duurzaam te voldoen aan de afgesproken normen. Van de WL- en WBL- organisaties wordt grote wendbaarheid en flexibiliteit gevraagd om de ontwikkelingen het hoofd te bieden.

Deze situatie vraagt om een heldere bestuurlijke richting. In deze kadernota zijn de autonome ontwikkelingen in beeld gebracht waar op geacteerd moet worden. Daarnaast zijn ook de randvoorwaardelijke ontwikkelingen geduid, met maatregelen die nodig zijn om de actuele opgave en afspraken waar te kunnen maken. Op een aantal onderdelen is een mogelijke aanvullende ambitie in beeld gebracht. De uitvoering van onze opgave in de huidige context vraagt om aanvullende middelen of de keuze om te snijden in de maatregelen uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027.

Op basis van het besluit over deze kadernota en het gewenste scenario wordt de begroting 2023-2028 uitgewerkt.

1 Inleiding

De Kadernota is een document op basis waarvan het algemeen bestuur een besluit neemt over de koers en de financiële kaders van het waterschap. Op basis van deze koers en financiële kaders wordt de (meerjaren)begroting opgesteld. Ieder jaar bekijken we wat de nieuwe ontwikkelingen zijn, waar we staan in de uitvoering en of er aanleiding is om de koers bij te stellen. In de kadernota verwoorden we op basis van de nieuwste inzichten en informatie wat de opgaven en uitdagingen voor de komende jaren zijn. Beschreven wordt hoe we om willen gaan met onze opgaven en uitdagingen en welke keuzes mogelijk zijn en welke consequenties die hebben voor de lastenontwikkeling. De basis voor de opgave in de kadernota wordt gevormd door het Bestuursprogramma 2019-2023 'Verbinden, Vernieuwen en Versterken' en het Waterbeheerprogramma 2022-2027.

In deze kadernota is een bijzondere plek ingeruimd voor het programma 'waterrobuust Limburg' en het meerjarenprogramma verbetermaatregelen crisismanagement. De watercrisis van 2021 heeft ons veel geleerd. Om de Limburgers adequate waterveiligheid te bieden en de taken van het waterschap voldoende te kunnen uitvoeren, zijn investeringen in het watersysteem en de crisisorganisatie noodzakelijk. Er is veel in beweging gezet om een waterrobuust WL te kunnen creëren. Zowel voor de lange termijn als de korte termijn moeten er keuzes worden gemaakt. De programma aanpak zal in de komende maanden met het AB worden gedeeld. We leggen nu de focus bij het treffen van een goede voorbereiding op de noodzakelijke wijzigingen in bestaande opgaven. In hoofdstuk 3 vertellen we u hier meer over. De uitwerking van het meerjarenprogramma verbetermaatregelen crisismanagement vindt u in hoofdstuk 8.

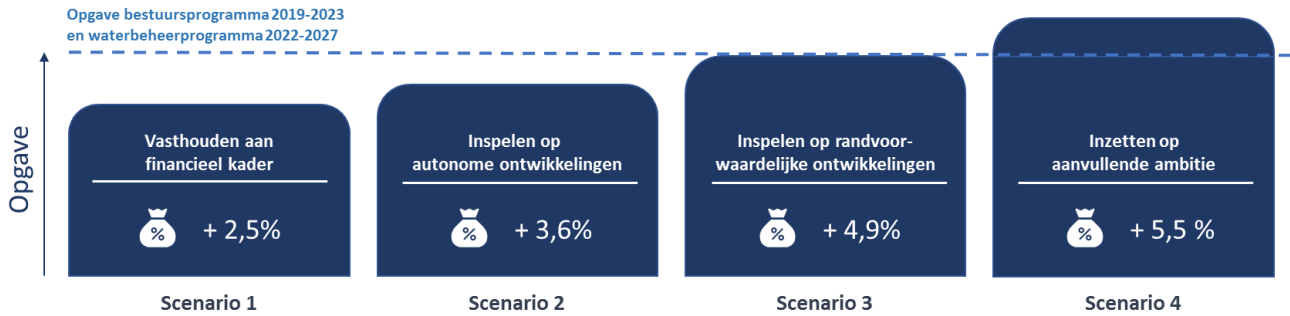
Om als organisatie wendbaar en flexibel te kunnen reageren op de impact van klimaatontwikkelingen, de geopolitieke situatie in de wereld en het in die context realiseren van onze opgave moeten we ook investeren in het versterken en op orde houden van onze basis. Per begrotingsprogramma maken we voor u inzichtelijk welke autonome en randvoorwaardelijke ontwikkelingen er zijn om onze basistaken, het Bestuursprogramma 2019-2023 en het waterbeheerprogramma 2022-2027 in de nieuwe realiteit uit te kunnen blijven voeren. Daarnaast leggen we u een aantal ambitie ontwikkelingen voor waarmee extra accenten gezet kunnen worden in de uitvoering van onze kerntaken.

De geschetste ontwikkelingen leiden tot herprioritering of nieuwe investeringen en uitgaven. De ruimte om de ontwikkelingen op te vangen binnen de bestaande meerjarenbegroting is er niet. In 2020 en 2021 zijn alle beïnvloedbare budgetten intensief bekeken en is alle beschikbare ruimte reeds omgebogen om de lastenontwikkeling te beperken. Een nadere financiële duiding en samenvatting vindt u in hoofdstuk 10.

Op uw verzoek is een traject ingezet om samen met het DB, de ambtelijke organisatie en u als AB een nieuwe bijgestelde koers uit te stippelen. In het kadergesprek DB-AB op 20 april zijn alle bekende ontwikkelingen en cijfers met u gedeeld om daarmee bij te dragen aan een goede beeldvorming. In deze kadernota zijn zoals afgesproken scenario's opgenomen en zijn de ontwikkelingen nader geduid. Ieder scenario kent bestuurlijke keuzes. In de bijeenkomst van de commissie WBO op 8 juni 2022 wordt oordeelsvormend over de ontwikkelingen en scenario's gesproken. In de besluitvormende vergadering van het AB op 6 juli 2022 wordt, op basis van de scenario's in de kadernota aangevuld met mogelijke wijzigingen of voorstellen vanuit het AB, een besluit genomen over de koers en financiële kaders voor uitwerking in de begroting 2023-2028.

2 Scenario's

Op basis van de in deze kadernota nader geduide in- en externe ontwikkelingen zijn 4 scenario's ontwikkeld aan de hand waarvan een oordeel kan worden gevormd en keuzes gemaakt kunnen worden. Er is gekozen voor de volgende 4 scenario's:

Effect op dekking structureel belastingvolume watersysteemheffing 2022 afgezet tegen omvang van de opgave

Scenario 1 'Vasthouden aan financieel kader'

In dit scenario wordt gekozen voor het vasthouden aan het financieel kader uit de begroting 2022. Hierin is een ontwikkeling van het belastingvolume watersysteemheffing afgesproken van +2,5% in 2023. De autonome ontwikkelingen en bijbehorende extra kosten zijn echter onontkoombaar en moeten, ten koste van de opgave, worden ingeboekt.

Er wordt in dit scenario geen invulling gegeven aan de randvoorwaardelijke ontwikkelingen, waardoor er onvoldoende middelen beschikbaar zijn om, in de huidige werkelijkheid, de opgave zoals vastgelegd in het bestuursprogramma 2019-2023 en het waterbeheerprogramma 2022-2027 waar te kunnen maken.

Een keuze voor dit scenario resulteert in een herprioriteringsopgave in de bestaande opgave van ca. €2,6 mln. aan structurele middelen.

Scenario 2 'Inspelen op autonome ontwikkelingen'

In dit scenario wordt ervoor gekozen om in te spelen op de autonome ontwikkelingen bovenop de middelen in het financieel kader uit de begroting 2022. De ontwikkeling van het belastingvolume watersysteemheffing in 2023 komt daarmee op +3,6%. Het verwerken van de autonome ontwikkelingen gaat in dit scenario niet ten kosten van de actuele opgave.

Er wordt in dit scenario geen invulling gegeven aan de randvoorwaardelijke ontwikkelingen, waardoor er onvoldoende middelen beschikbaar zijn om, in de huidige werkelijkheid, de opgave zoals vastgelegd in het bestuursprogramma 2019-2023 en het waterbeheerprogramma 2022-2027 waar te kunnen maken.

Een keuze voor dit scenario resulteert in een herprioriteringsopgave in de bestaande opgave van ca. €1,6 mln. aan structurele middelen.

Scenario 3 'Inspelen op randvoorwaardelijke ontwikkelingen'

In dit scenario wordt ervoor gekozen om in te spelen op de autonome én randvoorwaardelijke ontwikkelingen bovenop de middelen in het financieel kader uit de begroting 2022. De ontwikkeling van het belastingvolume watersysteemheffing in 2023 komt daarmee op +4,9%.

Er wordt in dit scenario wel invulling gegeven aan de randvoorwaardelijke ontwikkelingen, waardoor het mogelijk blijft om, in de huidige werkelijkheid, de opgave zoals vastgelegd in het bestuursprogramma 2019-2023 en het waterbeheerprogramma 2022-2027 waar te kunnen maken.

Een keuze voor dit scenario resulteert niet in een herprioriteringsopgave in de bestaande opgave.

Scenario 4 'Inzetten op aanvullende ambitie'

In dit scenario wordt ervoor gekozen om bovenop scenario 3 in te zetten op een aanvullende ambitie. Hierbij kan gekozen worden uit de ontwikkelingen die als ambitie worden gedefinieerd in deze kadernota. Afhankelijk van het gewenste ambitie zal de ontwikkeling van het belastingvolume watersysteemheffing met een keuze voor alle ambitie ontwikkelingen maximaal +5,5% zijn.

Er wordt in dit scenario wel invulling gegeven aan de randvoorwaardelijke ontwikkelingen, waardoor het mogelijk blijft om, in de huidige werkelijkheid, de opgave zoals vastgelegd in het bestuursprogramma 2019-2023 en het waterbeheerprogramma 2022-2027 waar te kunnen maken.

Een keuze voor dit scenario resulteert niet in een herprioriteringsopgave in de bestaande opgave.

In de hoofdstukken 3 t/m 9 worden de ontwikkelingen die onderdeel uitmaken van bovenstaande scenario's nader toegelicht per begrotingsprogramma. Een financiële samenvatting en mogelijke vertaling naar een meerjarige belastingontwikkeling en reservepositie is opgenomen in hoofdstuk 10.

De kosten voor Waterrobuust WL, voor zover in beeld, maken onderdeel uit van alle scenario's. Het betreft voornamelijk incidentele kosten, zonder effect op het structurele belastingvolume. Een nadere toelichting op deze kosten, met een doorkijk naar 2023 en verder wordt middels een separaat voorstel aan het algemeen bestuur voorgelegd in de vergadering van 6 juli 2022.

De kosten voor Maas2050 maken geen onderdeel uit van de scenario's. In september 2022 neemt het algemeen bestuur een besluit over het voorkeursscenario voor Maas2050. Dit scenario wordt vervolgens verwerkt in de komende begrotingen. De financiële impact op de periode 2023-2028 is in alle varianten van Maas2050 zeer beperkt. Een eerste inzicht in de financiële ontwikkeling is ter informatie opgenomen in hoofdstuk 10.

De kosten voor de zuiveringstaak die wordt uitgevoerd door het Waterschapsbedrijf Limburg zijn niet opgenomen in de scenario's. Deze kosten hebben enkel effect op de zuiveringsheffing en niet op de watersysteemheffing. In de doorrekening van de belastingontwikkeling die opgenomen is in hoofdstuk 11, is voor de zuiveringsheffing rekening gehouden met de jaarrekening 2021 van WL en de meerjarenbegroting 2023-2032 van WBL.

3 Waterrobuust Limburg

De watercrisis van 2021 heeft ons geleerd dat klimaatverandering vraagt om beter voorbereid zijn op extreme veranderingen. Met het nieuwe programma Waterrobuust Limburg willen wij onszelf en onze inwoners beter voorbereid laten zijn en een beter bescherming bieden tegen wateroverlast. Wateroverlast is niet te voorkomen, wel kunnen wij waterveiligheid bieden.

Met dit programma streven wij drie doelen na:

1. Nu beter gesteld staan voor de uitdagingen van vandaag.
2. Bestaande programma's Water in balans, HWBP, Maas 2050 versnellen en intensiveren
3. Beter beschermd en beter voorbereid zijn voor de lange termijn.

In dit programma werken wij samen met de provincie Limburg in het overkoepelende programma "Waterveiligheid en Ruimte". We liften mee op andere ontwikkelingen om kansen op andere beleidsthema's te koppelen en streven naar een structurele 'rijksfinanciering' voor klimaatadaptatie.

Het programma is in 2021 gestart. Op dit moment lopen er diverse onderzoeken en studies om de scope van onze opgave te kunnen bepalen. Concreet is het regieteam Waterrobuust binnen het waterschap aan de slag gegaan met de volgende sporen:

1. Samenwerking landelijke beleidstafel Water;
2. Een lobbytraject met een propositie en borging in het regeerakkoord en vervolgens doorvertaling in een overeenkomst met het Rijk om de middelen op de lange termijn te borgen;
3. Een systeemevaluatie, diverse quick scan's en initiatieven voor het verzamelen van ideeën en maatregelen;
4. Uitwerken korte termijn maatregelen;
5. Opzetten en bijdragen aan programma Waterveiligheid en Ruimte (wordt Waterrobuust Limburg) alsook het uitwerken van een voortrollende uitvoeringsagenda voor de lange termijn;
6. Versnellen en intensiveren van de huidige programma's HWBP en WiB.

Uit deze sporen komt een aanpak voor de korte, middellange en lange termijn. Binnen het spoor van de lange termijn wordt als eerste een kader bepaald op basis waarvan er keuzes gemaakt kunnen worden en daarmee de opgave en maatregelen voor de lange termijn concreter worden gemaakt. Deze maatregelen zullen worden opgebouwd langs de drie pijlers:

1. Infrastructurele maatregelen;
2. Ruimtelijke aanpassingen;
3. Klimaatbewustzijn vergroten.

In de tussentijd is het van belang ook gesteld te staan als er morgen weer een extreme bui zal vallen. De maatregelen die het meest impact hebben op de korte termijn zijn de herstelmaatregelen en het meerjarenprogramma verbetering crisismaatregelen. Ook kunnen we op de korte termijn fysieke maatregelen nemen en de inwoners van Limburg vragen zich goed voor te bereiden op extreme weersomstandigheden.

In onderstaand overzicht is inzichtelijk gemaakt welke beelden wij hebben ten aanzien van de benodigde middelen om voortvarend door te kunnen pakken op deze sporen:

Benodigde middelen x € 1.000	2022	2023	2024
Onderzoeken en casestudies	900	700	250
Proceskosten regieteam Waterrobuust WL	200	200	200
Externe capaciteit	700	700	700
Bijdrage aan programma Waterveiligheid en Ruimte	1.000	500	
Uitvoeren aanbevelingen uit onderzoeken en studies	300	1.000	
Uitvoeren aanbevelingen uit landelijke beleidstafel	200	500	300
Totaal	3.300	3.600	1.450

Benodigde capaciteit (fte)	2022	2023	2024
Regieteam	7	7	7
Adviezen en ondersteuning lijnorganisatie	10	17	17
Totaal	17	24	24

De kosten voor een waarschuwingssysteem en een meer volledige prognose m.b.t. de korte termijn, middellange termijn en lange termijn maatregelen kunnen wij nu nog niet geven.

Met het algemeen bestuur is afgesproken om in september een completer beeld van de situatie, de inhoud van het programma en mogelijke scenario's aan te leveren. De besluitvorming van het AB in september 2022 zal worden verwerkt in de begroting 2023 en worden opgenomen in de meerjarenbegroting 2023-2028. Vooruitlopend daarop zal in de AB vergadering van 6 juli een voorstel worden gedaan om te kunnen beschikken over de benodigde middelen in 2022.

Cofinanciering Rijk - regio

Het nemen van deze maatregelen en het maken van deze kosten past in de door de regio gedane propositie aan het Ministerie van I&W. Op dit moment wordt gewerkt aan een verdere doorvertaling van de propositie en het regeerakkoord in een bestuursovereenkomst tussen Rijk en regio. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de regio een evenredig grote bijdrage co-financiert.

Er wordt dan ook vanuit gegaan dat deze maatregelen vallen onder het principe van co-financieren en moeten worden gezien als de bijdrage aan de propositie door WL. De totale kosten van alle te nemen maatregelen (dus inclusief opgave hoofdwatersysteem) worden geraamd op 1,2 miljard euro. Dit bedrag wordt gefinancierd door verschillende partijen. Inzet van de regio is dat 800 miljoen euro wordt gefinancierd door het Rijk en 400 miljoen euro door de gezamenlijke regionale overheden (Provincie, Waterschap en Gemeenten). Het streven is om, naast de hierboven genoemde middelen, de reeds in het meerjarenprogramma ingepland budget van Water in Balans en het HWBP in te zetten als bijdrage van het waterschap voor de propositie.

4 Hoogwaterbescherming Maasvallei

4.1 Onze aanpak in het kort, volgens het Waterbeheerprogramma

De uitdaging van Waterschap Limburg is het beschermen van de inwoners en bedrijven in de Maasvallei tegen overstromingen tot de vastgestelde norm. Dit bestaat uit drie hoofdtaken:

We inspecteren, beheren en onderhouden de waterkeringen

Deze taak gaat over het goed regelen en uitvoeren van de zorgplicht, het onderhouden en planmatig inspecteren van de waterkeringen met als resultaat sterke keringen met een hoge biodiversiteit.

We beoordelen de veiligheid van de waterkeringen

We voeren de wettelijke beoordeling van primaire waterkeringen uit. We melden de afgekeurde primaire waterkeringen aan als te verbeteren en maken een plan voor de regionale en overige waterkeringen.

We versterken waterkeringen langs de Maas

Dit betekent ruimte voor de rivier waar dat kan en waterkeringen waar dat moet. We versterken onze waterkeringen in een cyclisch programma en werken sober en doelmatig met oog voor ruimtelijke kwaliteit.

4.2 De belangrijkste ontwikkelingen

Programma Maas 2050 #Wettelijke taak

In 2017 zijn er in Nederland nieuwe normen gekomen voor waterveiligheid. Deze nieuwe normen zijn vastgelegd in de Waterwet. Waterkeringbeheerders hebben tot het jaar 2050 de tijd om de keringen aan deze nieuwe normen te laten voldoen. Momenteel werken we binnen het hoogwaterbeschermingsprogramma van Waterschap Limburg (HWBP WL) al hard aan het op orde brengen van 54 kilometer dijken. Na het afronden van de huidige projecten zal in Limburg nog ca. 121 kilometers aan dijken versterkt moet worden in de periode tot 2050. Een eerste inschatting op basis van de aanlegkosten per kilometer laat zien dat de totale investering tot 2050 circa 1,3 miljard euro zal bedragen, waarvan 10% voor rekening van waterschap Limburg zal komen. In totaal moet rekening worden gehouden met een gemiddelde ontwikkeling van het belastingvolume watersysteemheffing van 0,28% per jaar in de periode 2024-2050 als gevolg van de dijkversterkingsopgave uit Maas2050.

We kunnen niet alle dijken tegelijkertijd versterken. Daarom moeten we zorgvuldig bepalen in welke volgorde en snelheid we de dijken op orde gaan brengen. Deze dijktrajecten landen dan als nieuwe versterkingsprojecten in het lopende HWBP programma. Inmiddels heeft ook de watercrisis in juli van 2021 ons herinnerd aan de urgentie en het belang van de resterende opgave in Limburg. Een opgave die we het liefst op een planmatige, logische en robuuste manier volbrengen, waarbij samenwerken en rekening houden met de ontwikkelingen en wensen uit de omgeving van groot belang zijn. Om hiertoe te komen is een samenhangende programmeringsstrategie nodig, net als een concrete programmering van de dijkversterkingen. In het programma Maas 2050 wordt de programmeringsstrategie verder uitgewerkt. Er worden drie scenario's uitgewerkt voor de programmering:

Scenario 'Technische ranking'

In dit scenario wordt geprogrammeerd op basis van prioriteit. De normtrajecten met de grootste afstand tot de vereiste veiligheidsnorm worden het eerste aangepakt.

Scenario 'Veiligheid met en voor de omgeving'

In dit scenario wordt geprogrammeerd op basis van de omgeving. Er wordt rekening gehouden met de propositie en met het feit dat bij een aantal dijktrajecten de versterkingsopgave in samenhang moet worden gezien met meekoppelkansen en kansen voor rivierverruiming.

Scenario 'Stabiele organisatie'

In dit scenario wordt geprogrammeerd op basis van organisatie. Doel is te komen tot een zo gecontroleerd en gereguleerd mogelijke organisatie.

In september wordt aan het algemeen bestuur gevraagd om een besluit te nemen over het richtinggevend scenario en de programmeringsstrategie. Nadat het bestuur heeft gekozen wordt de programmering verwerkt in de meerjarenbegroting en als voorstel ingebracht in de landelijke programmering van het HWBP.

5 Klimaatadaptatie

5.1 Onze aanpak in het kort, volgens het Waterbeheerprogramma

We werken samen aan een klimaatadaptieve inrichting van Limburg

We werken met alle betrokkenen aan herstel van de waterkringloop. Dit doen we door de klimaatadaptatie gebiedsgericht uit te voeren, het watersysteem te toetsen aan de normen, de wateroverlast vanuit het systeem te beperken, de uitkomsten van LIWA uit te werken, beekdalen in te richten als klimaatbuffer. We adviseren over waterneutraal plannen en bouwen, stimuleren afkoppelen van regenwater. We informeren onze inwoners over de risico's van wateroverlast en zoeken innovatieve en duurzame oplossingen.

Wij passen ons onderhoud en peilbeheer aan op een extremer klimaat

Dit betekent dat we water in watergangen zo veel mogelijk vasthouden, de waterverdeling optimaliseren en adviseren over efficiënt watergebruik.

5.2 De belangrijkste ontwikkelingen

Muskus- en beverratten bestrijding #Autonome ontwikkeling

Ontwikkeling: De huidige capaciteit van de bestrijders is in praktijk onvoldoende om de gewenste resultaten te behalen. Tijd die besteed moet worden aan aanvullende taken (bever) en het feit dat we door natuurontwikkeling langs de beken meer tijd per rat moeten investeren, zijn de belangrijkste oorzaken. Wat betreft de beverratten hebben we ons al jaren geleden landelijk geconformeerd aan de benodigde inzet. Voor de muskusratten is in 2019 afgesproken dat we inzetten op het terugdringen van de populatie tot de landsgrenzen. Dat betekent dat we ook voor deze soort meer velduren moeten leveren om een 0-situatie te bereiken en vervolgens te handhaven. Via een nog bestuurlijk vast te stellen solidariteitsfinanciering worden we hier gedeeltelijk voor gecompenseerd.

Risico: Niet voldoen aan landelijke afspraken in het terugdringen van de populatie. Meer schade aan onze assets en daarmee meer herstelwerkzaamheden.

Maatregel: In 2022 is tijdelijk 1 fte formatie toegevoegd tot okt 2024. Het voorstel is om deze 1 fte structureel aan de formatie van de bestrijders toe te voegen. Daarnaast zoeken we de samenwerking met andere waterschappen en stellen we gezamenlijk 1 coördinator aan (0,3 fte voor rekening WL). In de uitwerking van de begroting bezien we welk deel hiervan kan worden gecompenseerd via de solidariteitsfinanciering. De komende periode wordt de benodigde capaciteit i.r.t. tot de vangstrategieën nader tegen het licht gehouden. Mogelijk dat komend jaar blijkt dat de in deze kadernota voorgestelde uitbreiding nog onvoldoende blijkt. De maatregel zoals nu verwoord is "No Regret".

Resultaat: Terugdringen van de populatie muskus- en beverratten. Daarmee borgen we de veiligheid van onze keringen, taluds en (wandel)paden en komen we de landelijke afspraken na.

Capaciteit hydrologen #Randvoorwaardelijk

Ontwikkeling: Het meerjarig investeringsprogramma (MIP) van het waterschap is in de afgelopen jaren fors gegroeid. Ook de komende jaren zullen onze investeringen in waterveiligheid, droge voeten, voldoende en schoon water toenemen. Als gevolg hiervan neemt ook de vraag naar adviezen en inzet van onze hydrologen toe. Andere ontwikkelingen die vragen om extra inzet van onze hydrologen zijn de toegenomen adviesvragen over hoe om te gaan

met het herstel en gevolgen van de watercrisis van juli 2021. Ook hebben we tijdens de crisis we ervaren dat snelle en gedegen hydrologische adviezen en simulaties van cruciaal belang zijn bij de crisisbesluitvorming. Voor een meervoudige crisis zoals in juli 2021 is de beschikbare capaciteit onvoldoende.

Risico: Prioritaire taken niet kunnen uitvoeren, risico op niet werken conform wet- en regelgeving, vertraging in opstarten en uitvoeren van geprogrammeerde projecten, niet behalen van doelen uit WBP en Bestuursprogramma. Onvoldoende hydrologische expertise ten tijde van crisis.

Maatregel: Structureel 2 fte extra formatie hydrologie.

Resultaat: Betere aansluiting tussen wettelijke taak en uitvoering in het veld. Verankering hydrologie conform beleid, wet en regelgeving. Geen vertraging door onvoldoende capaciteit. Meer capaciteit beschikbaar tijdens crisissituaties.

Financiële vertaling maatregelen

Bedragen (x1000 €)

	2023		2024		2025	
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel
Autonome ontwikkelingen						
Δ Muskus- en beverratten bestrijding	31		106		109	
Randvoorwaardelijk						
Δ Capaciteit hydrologen*	104		107		110	

* Betreft 2 fte hydrologen waarvan deels 'vast voor inhuur', waarbij de kosten gedekt worden vanuit de bestaande middelen van de investeringsprojecten.

6 Waterkwaliteit en ecologie

6.1 Onze aanpak in het kort, volgens het Waterbeheerprogramma

We pakken bronnen van watervervuiling aan

Dit doen we door de waterkwaliteit integraal en gebiedsgericht aan te pakken, de aanpak van 'opkomende stoffen' te onderzoeken, de directe lozingen van ongezuiverd water op watergangen te reguleren. We adviseren proactief over indirecte lozingen en zorgen dat onze rwzi's bijdragen aan de KRW-doelen. We maken samen met gemeenten afspraken over de riooloverstorten en adviseren over waterkwaliteit in plannen van derden. We accepteren alleen schoon regenwater en stimuleren gedragsverandering bij burgers en bedrijven. We sturen mee op lagere agrarische emissies, houden bronnen van drinkwater schoon en beperken samen de hoeveelheid zwerfafval.

We geven beken en beekdalen een natuurlijke inrichting

We herstellen beken waarvoor een natuurvriendelijke inrichting nodig is, richten twee beektrajecten in volgens een integrale beekdalontwikkeling. We voeren een 100.000-bomenplan uit en passen principes toe van Bouwen met Natuur.

We bevorderen biodiversiteit

We dragen bij aan de ontwikkeling van Natura2000 en natte natuurepaleis. We benutten kansen in onze projecten en maken beschermingsplannen voor soorten. We stellen werkwijzen op voor specifieke soorten in beekdalen, beschermen bronnen en bronbeken, maken stuwen en watermolens vispasseerbaar. We breiden het areaal met ecologisch onderhoud uit, beperken de gevolgen van droogte en hitte voor het watersysteem en adviseren beheerders van plassen en vijvers.

We controleren de veiligheid van zwemwaterlocaties

We meten de zwemwaterkwaliteit en nemen maatregelen als deze niet voldoet. Ook adviseren we beheerders van zwemlocaties.

6.2 De belangrijkste ontwikkelingen

Aanpak beverproblematiek #Autonome ontwikkeling

Ontwikkeling: De uitdaging is het exponentieel groeiende aantal bevers in ons beheerssysteem. Met name de vestiging op 'ongeschikte' plekken levert ons dagelijks veel extra werk op. Met de huidige bezetting is deze uitdaging niet meer te beheersen als het gaat om adviezen en missen we tevens regie op tactisch niveau om beleid en uitvoering bij elkaar te brengen.

Risico: Onvoldoende interne coördinatie, onvoldoende efficiency en kwaliteit in de uitvoering, risico op niet werken volgens wet en regelgeving. Niet tijdig integrale beveradviezen verstrekken en daardoor (onnodig) risico op wateroverlast. Onvoldoende proactief kunnen acteren en onvoldoende afstemming en terugkoppeling met de omgeving (burgers, belangenverenigingen en provincie).

Maatregel: Structureel 1 fte extra formatie.

Resultaat: Capaciteit om gedegen integrale advisering aan en afstemming met onze omgeving te borgen. Betere aansluiting wettelijke taak en uitvoering in het veld.

Capaciteit ecologen #Randvoorwaardelijk

Ontwikkeling: Het meerjarig investeringsprogramma (MIP) van het waterschap is in de afgelopen jaren fors gegroeid. Ook de komende jaren zullen onze investeringen in waterveiligheid, droge voeten, voldoende en schoon water toenemen. Als gevolg hiervan neemt ook de vraag naar adviezen en inzet van onze ecologen toe. Andere ontwikkelingen die vragen om extra inzet van onze ecologen zijn de toegenomen adviesvragen over hoe om te gaan met beschermde soorten, welke aanpak benodigd is bij de bestrijding van invasieve soorten en het herstel en gevolgen van de watercrisis van juli 2021.

Risico: Prioritaire taken niet kunnen uitvoeren, risico op niet werken conform wet- en regelgeving, vertraging in opstarten en uitvoeren van geprogrammeerde projecten, niet behalen van doelen uit WBP en Bestuursprogramma.

Maatregel: Structureel 2 fte extra formatie ecologie.

Resultaat: Beter aansluiting tussen wettelijke taak en uitvoering in het veld. Verankering ecologie conform beleid, wet en regelgeving. Geen vertraging door onvoldoende capaciteit.

Continu monitoring waterkwaliteit en microverontreinigingen #Randvoorwaardelijk

Ontwikkeling: De continu monitoring van ons huidige meetnet beperkt zich tot waterkwantiteit. Het snel en adequaat kunnen reageren op incidenten (bijvoorbeeld overstorten en (micro)verontreinigingen), het bepalen of we onze doelen t.a.v. waterkwaliteit bereiken en het beter kunnen meten van de zuiveringsresultaten van de RWZI's is hierdoor slechts beperkt mogelijk.

Risico: Onvoldoende zicht op oorzaken van gebrekkige oppervlaktewaterkwaliteit en daardoor geen adequate maatregelen. Onvoldoende inzicht in het effect van onze maatregelen en maatregelen van partners op de waterkwaliteit. Effect van investeringen in RWZI's kan onvoldoende worden gevolgd.

Maatregel: Structureel 1 fte extra formatie en deels structureel en deels incidenteel t/m 2025 verhogen budget voor monitoring waterkwaliteit.

Resultaat: Beter en sneller inzicht in de waterkwaliteit, mogelijke (micro)verontreiniging en effectiviteit van de RWZI's.

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) #Ambitie

Ontwikkeling: Het nieuwe kabinet gaat versneld aan de slag met het behalen van enkele internationale verplichtingen. De KRW, Vogel- en Habitatrichtlijn en Nitraatrichtlijn zijn daarin voor ons het meest relevante. In 2023 moeten we voor Limburg, onder regie van de Provincie Limburg, een integraal en gebiedsgericht plan hebben hoe we hiermee om willen gaan. Om maatregelen uit te voeren komt er een transitiefonds, waarin €25 miljard zit voor de periode t/m 2035. En er komt een landelijke regieorganisatie die gaat ondersteunen bij de uitvoering. Binnen Limburg zal extra aandacht komen voor 5 prioritaire gebieden: de Peelvenen, het Weerterbos, de Meinweg, de Maasduinen en het Geuldal. Voor alle overige gebieden zal naar verwachting een meer generieke aanpak gekozen worden om bijvoorbeeld aan de KRW te voldoen.

Risico: In 2023 wordt door de Provincie Limburg een gebiedsplan gemaakt. Wij kunnen hierin voor de wateropgave in Limburg input leveren. Afhankelijk van onze inbreng ontstaan meer of minder kansen voor het behalen van onze KRW-doelen, zoals die in ons Waterbeheerprogramma staan. Het integraal en gebiedsgericht leveren van onze inbreng vraagt stevige interne coördinatie op inhoud, financiën en uitvoeringsaspecten. We kunnen onze KRW-doelstellingen mogelijk niet behalen als we hier niet in investeren.

Maatregel: Structureel 1 fte extra capaciteit voor coördinatie en sturing op de (strategische) ontwikkeling, planvorming en uitvoering. Looptijd van het NPLG is tot en met 2035.

Resultaat: Capaciteit om het belang van onze organisatie en de opgaven waar wij voor staan goed in te brengen in het NPLG. Meer interne focus op een aantal prioritaire gebieden met heldere coördinatie per gebied.

Vismigratie WBP 2028-2033 #Ambitie

Ontwikkeling: T.a.v. vismigratie gaat onze taakstelling verder dan de KRW. Kleine wateren vallen buiten de KRW. We hebben ook een opgave voor vismigratie buiten de KRW-waterlichamen. Deze opgave, de monitoring en eventuele aanpassing van met name de oudere voorzieningen en de veranderende omstandigheden qua neerslag-afvoer beïnvloeden de optrekbaarheid van beeksystemen voor vis en vragen onze aandacht.

Risico: Onvoldoende zicht op de opgave t.a.v. vismigratie en onvoldoende borging van het thema in het volgende WBP (2028-2033).

Maatregel: Budget beschikbaar stellen voor verkenning, onderzoek en het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor het WBP 2028-2033.

Resultaat: Zicht op vismigratieknelpunten (waaronder niet werkende oude voorzieningen) en een gedegen uitvoeringsprogramma vismigratie in het WBP 2028-2033.

Financiële vertaling maatregelen

Bedragen (x1000 €)

	2023		2024		2025	
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel
Autonome ontwikkelingen						
Δ Aanpak beverproblematiek	31		106		109	
	31	-	106	-	109	-
Randvoorwaardelijk						
Δ Capaciteit ecologen*	104		107		110	
Δ Monitoring waterkwaliteit en microverontreinigingen	200	93	204	96	208	98
	304	93	311	96	318	98
Ambitie						
Δ Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)	104		107		110	
Δ Vismigratie WBP 2028-2033		5		22		43
	104	5	107	22	110	43

* Betreft 2 fte ecologen waarvan deels 'vast voor inhuur', waarbij de kosten gedekt worden vanuit de bestaande middelen van de investeringsprojecten.

7 Zuiveren en waterketen

7.1 Onze aanpak in het kort, volgens het Waterbeheerprogramma

Waterschapsbedrijf Limburg voert in opdracht van Waterschap Limburg de taken van het programma Zuiveren en waterketen uit op basis van de in 2017 opgestelde 'Toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030' en de in 2018 verzonden opdrachtbrief 'Opdrachtverlening WL aan WBL'. Met deze opdrachtbrief geeft WL opdracht aan WBL om uitvoering te geven aan de Toekomstvisie 2030. De Toekomstvisie omvat een pakket speerpunten met onderliggende doelen. In de opdracht is aangegeven aan welke doelen wij prioriteit geven: energieneutraal en grondstoffenhergebruik, hergebruik effluent ten behoeve van droogtebestrijding, klimaatneutraal, medicijnresten.

In de planperiode werken Waterschapsbedrijf Limburg en Waterschap Limburg aan de zuiveringstaak volgens drie strategische thema's: 1. schoon en ecologisch gezond water; 2. vergroten duurzaamheid; 3. vergroten maatschappelijke waarde. Daar vallen de onderstaande maatregelen onder.

We maken van rioolwater weer bruikbaar water

De mate van zuiveren bepalen we in een gebiedsgerichte aanpak. We onderzoeken de beste aanpak van probleemstoffen. Voor medicijnresten zetten we in op bronaanpak en zuiveren. We maken afnameafspraken met gemeenten, krijgen zicht op de herkomst en samenstelling van het rioolwater. We plaatsen in principe alleen nog modulaire zuiveringssystemen en bevorderen bewust rioolgebruik.

We maken het zuiveren energieneutraal en circulair

We zuiveren energieneutraal en verminderen de uitstoot van broeikasgassen. We zijn volledig circulair in 2050. We onderzoeken nuttige toepassingen voor gezuiverd water.

We gaan nieuwe vormen van samenwerking aan

We voeren taken uit voor gemeenten en bedrijven, werken samen in plannen voor de waterketen en onderzoeken samen nieuwe zuiveringsconcepten.

7.2 De belangrijkste ontwikkelingen

Meerjarenraming en begroting 2023-2032 Waterschapsbedrijf Limburg

De voor WBL belangrijke ontwikkelingen worden nader toegelicht in de Meerjarenraming en begroting 2023-2032 van WBL. Hierin komen o.a. de volgende ontwikkelingen aan bod:

- Inflatie grondstof-, materiaal- en energieprijzen
- Lopende contracten expireren en nieuwe contracten leiden tot aanzienlijke kostenstijgingen. Hierbij wordt verwezen naar enkele separate wijzigingsvoorstellen zoals slibverwerking en verontreinigingsheffing;
- De krapte op de arbeidsmarkt bemoeilijkt het vinden van geschikt personeel ter vervanging van medewerkers die met pensioen gaan of anderszins uitstromen. De tarieven voor inhuur derden stijgen bovendien.
- De vacatures staan ook langer open, waardoor meer druk op de reguliere bedrijfsvoering komt te staan. Daar waar het niet anders kan worden vacatures tijdelijk via externe inhuur ingevuld;
- De eerste inzichten uit het project 'Asset base op orde' worden verwerkt en leiden tot een verhoging van de investeringskaders. De komende 4 jaar zal blijken hoe hoog het gemiddeld investeringsniveau uiteindelijk zal worden. Harde prognoses zijn nu nog niet te geven. De

feitelijke onderzoeken zullen hier uitsluitel over gaan geven. Het portfolioproces krijgt steeds meer vorm waardoor WBL meer inzicht krijgt in de noodzakelijke investeringen en hieraan gerelateerde capaciteit op de korte termijn. Aandachtspunt blijft de beperkte capaciteit en planning en inzicht op de lange termijn;

- Zowel intern door de afdeling control als extern door de accountant wordt meer aandacht besteed aan de interne controle en met name het naleven van de activeringscriteria. Dit heeft ertoe geleid dat in 2021 investeringsuitgaven van het project BIO/AVG zijn overgeheveld naar de exploitatie. Dit heeft ook financiële consequenties voor 2022 en verder;
- De samenstelling van de af te schrijven onderdelen en assets binnen de totale portefeuille is aan verandering onderhevig. Het aandeel automatisering met een gemiddeld korte afschrijvings-termijn in de investeringsportefeuille neemt toe. Hierdoor stijgen de kapitaallasten;
- De in het verleden gemaakte keuzes met betrekking reservevorming en nastreven laagste zuiveringstarief pasten in het toenmalige tijdsbeeld. Bovenstaande maakt echter dat heroverwegingen noodzakelijk zijn, inclusief doorvertaling naar beleid, praktische invulling en de financiering. Dit resulteert in het voornemen om over te gaan tot het vormen van een bestemmingsreserve voor vervanging van assets en een voorziening voor onderhoud op basis van een meerjarig onderhoudsplan. Het project 'Asset base op orde' zal hierbij de daartoe benodigde informatie gaan geven.

Voor een nadere toelichting en cijfermatige inzichten verwijzen we u naar de Meerjarenraming en begroting 2023-2032 van WBL. De financiële duiding en samenvatting in hoofdstuk 10 is gebaseerd op de cijfers van de concept Meerjarenraming en begroting 2023-2032 van WBL.

Ontwikkeling egalisatiereserve zuiveringsheffing

De stand van de egalisatiereserve zuiveringsheffing bedroeg per 31 december 2021 € 5.483.297. De jaarrekening 2021 is afgesloten met een negatief resultaat van € 8.578.299 op de taak zuiveringsbeheer.

Het groter dan geraamde negatieve resultaat op de taak zuiveringsbeheer wordt met name veroorzaakt door de incidentele toevoeging aan de voorziening 'belastingprocedure zuiveringsheffing' van €5.110.990 en het aandeel in het negatieve resultaat 2021 van het WBL € 426.000. Verder was op begrotingsbasis 2021 reeds rekening gehouden met een exploitatietekort van € 2.919.000 op de taak zuiveringsheffing.

In 2019 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan over twee aanslagen zuiveringsheffing over 2015 (publicatie NEN-normen) waarbij de uitspraak voor het waterschap negatief is uitgevallen. Op 26 januari 2022 heeft een zitting plaatsgevonden bij de Rechtbank Roermond over dezelfde problematiek van een aantal aanslagen zuiveringsheffing van de belastingjaren 2016-2019 die nog niet onherroepelijk waren. Hiermee is een bedrag van € 5.110.990 gemoeid. Inmiddels is duidelijk geworden dat de uitspraak (4 april 2022) voor het waterschap negatief is uitgevallen.

Aangezien het resultaat van de taak zuiveringsheffing in 2021 negatief € 8.578.299 is, zal voor een bedrag van € 5.483.297 worden onttrokken aan de 'egalisatiereserve ontwikkeling waterschapslasten zuiveringsheffing' waarna het saldo van deze reserve nihil is.

In de begroting 2022 is rekening gehouden met een onttrekking aan de egalisatiereserve 'ontwikkeling waterschapslasten zuiveringsheffing' voor een bedrag van € 2.540.000. Gelet op de stand van de betreffende egalisatiereserve (nihil) is hiervoor geen dekking. Een eenmalige extra verhoging van het belastingvolume is nodig om de reservepositie te herstellen.

8 Crisisbeheersing

8.1 Onze aanpak in het kort, volgens het Waterbeheerprogramma

We maken onze crisisorganisatie toekomstbestendig

In crisisbestrijdingsplannen is vastgelegd hoe Waterschap Limburg voorafgaand, tijdens en na afloop van een (dreigende) calamiteit handelt. In de planperiode werken we doorlopend aan de verbetering van de crisisorganisatie:

- We houden gemiddeld eens in de vijf jaar een grote calamiteitenoefening en tussendoor jaarlijks kleinere om onze bestrijdingsplannen en draaiboeken te verbeteren, maar vooral om te leren van de praktijk. Daarbij oefenen wij ook regelmatig onze inzet in combinatie met partners. De watercrisis van juli 2021 was de ultieme praktijktest waarbij de volledige bezetting van de crisisorganisatie en al het calamiteitenmaterieel zijn ingezet. De crisisbeheersing tijdens de ramp van juli 2021 is grondig geëvalueerd.
- We centraliseren de informatiestromen via netcentrisch werken vanaf 2022.
- We gebruiken onze centrale regiekamer om continu alle relevante informatie beschikbaar te hebben.
- We intensiveren doorlopend de samenwerking met de veiligheidsregio's.
- We waarderen doorlopend onze eigen medewerkers en de meer dan 750 vrijwillige dijkwachters voor hun inzet in de crisisorganisatie.

We delen informatie om waterbewustzijn en zelfredzaamheid te vergroten

Het is belangrijk dat inwoners en bedrijven in overstroombare gebieden weten wat de gevolgen van een overstroming kunnen zijn.

Ook moet duidelijk zijn hoever de overheid gaat in de bescherming voor, tijdens en na een hoogwater. Daarmee kunnen inwoners en bedrijven bepalen wanneer zij zelf in actie moeten komen. Dit geldt ook voor de beheersing van crises rond droogte. Ook daar is informatie over de actuele en verwachte situatie belangrijk om watergebruikers handelingsperspectief te geven. In de planperiode werken we samen met onze veiligheidspartners aan het vergroten van dit waterbewustzijn bij inwoners en bedrijven:

- We ontwikkelen en verbeteren modellen die overstromingen en dijkdoorbraken simuleren en delen de inzichten hieruit met de crisispartners.
- We onderzoeken nut en noodzaak van modellen die de verspreiding van vervuiling simuleren.
- We ontwikkelen voor enkele beekdalen een waarschuwingssysteem; als pilot komt een systeem beschikbaar voor 1 of meerdere gebieden, waarna we aan de hand van de ervaringen de systemen verder kunnen ontwikkelen.
- We adviseren bewoners van laaggelegen woningen in beekdalen hoe ze hun woning kunnen beschermen. Dan doen we onder andere via de campagne 'Wacht niet op Water'.
- We informeren tijdens extreme droogte over onze maatregelen en wat men zelf kan doen, onder andere via de campagne Waterklaar.
- We geven inwoners en bedrijven tips voor klimaatadaptatie, onder andere via de campagne Waterklaar. Denk aan tuinen vergroenen, regenwater afkoppelen en waterberging combineren met groen.

8.2 De belangrijkste ontwikkelingen

Meerjarenprogramma verbetermaatregelen crisismanagement

Volgend op de watercrisis in juli 2021 heeft de vakgroep Crisisbeheersing van Waterschap Limburg via verschillende trajecten input ontvangen over hoe het waterschap in de toekomst beter voorbereid kan zijn op een meervoudige crisis van deze grote omvang.

In het najaar 2021 heeft het Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement (COT) in opdracht van het waterschap een leerevaluatie uitgevoerd. In het eindrapport doet het COT diverse aanbevelingen welke door het waterschap zijn overgenomen. Ook intern zijn diverse evaluaties uitgevoerd en zijn er focusdagen en kampvuurgesprekken georganiseerd waarin gezamenlijk is teruggekeken op de crisis, persoonlijke ervaringen zijn gedeeld en maatregelen zijn uitgewerkt om goed gesteld te staan bij toekomstige wateroverlastsituaties.

De aanbevelingen uit de leerevaluatie van het COT, de verbeterpunten uit de kampvuurgesprekken en de noodmaatregelen uit de focusdag zijn, aangevuld met de opmerkingen uit de AB-vergadering van 12 januari, samengebracht in een actieplan op hoofdlijnen, dat op 18 januari 2022 door het DB is vastgesteld. Op basis van dit actieplan is het Meerjarenprogramma Verbetermaatregelen Crisismanagement opgesteld. In dit meerjarenprogramma zijn 56 verbetermaatregelen benoemd. Voorbeelden van verbeterpunten zijn: opleiden en oefenen, in te zetten capaciteit, (door)ontwikkelen van (voorspellende) modellen, het doorontwikkelen en robuust maken van het meetnet, de samenwerking met anderen en het investeren in crisiscommunicatie en noodvoorzieningen.

De uitvoering van 21 verbeterpunten is deels al in gang gezet en wordt met de in de Begroting 2022 beschikbaar gestelde middelen reeds uitgevoerd. Het verbeteren van de interne organisatie van het crisisproces, de ontwikkeling van een klimaatadaptatiemodel, de vervanging van het waterkwantiteitsmeetnet, de afgesproken ontwikkeling van de CRK, de interregionale samenwerking en het opstellen van een kader voor noodmaatregelen worden met bestaande capaciteit en middelen opgepakt. Daarnaast vallen 3 verbetermaatregelen, die nog niet in gang gezet zijn, onder het Programma Waterrobuust Limburg. Daarmee resteren er 31 verbetermaatregelen die onder het Meerjarenprogramma worden ondergebracht waarvoor nog geen middelen (menskracht en financiën) beschikbaar zijn gesteld en die daarom nog niet gestart zijn.

Aanvullende middelen zijn nodig in de vorm van tijdelijke en structurele capaciteit en toereikende budgetten om deze 31 verbetermaatregelen te versnellen en/of te realiseren. Tijdelijke capaciteit om het programma uit te voeren en structurele capaciteit ten behoeve van het opleiden en oefenen en (crisis)communicatie. Ook zijn extra middelen noodzakelijk voor een betere informatievoorziening binnen de organisatie en tussen organisaties, zodat beslissers de informatie krijgen die ze nodig hebben. Daarnaast worden extra middelen gevraagd voor het doorontwikkelen van het hoogwaterinformatiemodel, een waarschuwingssysteem wateroverlast in de belangrijkste beekdalen, een grensoverschrijdend voorspelmodel Roer en het inrichten van nieuwe, innovatieve meetlocaties met een groter doelbereik, zodat we een robuuster meetnet ontwikkelen.

We investeren daarnaast ook in het verkrijgen van extra middelen van derden. Een voorbeeld hiervan is de aanvraag voor de Interreg subsidies voor investeringen in het ontwikkelen van voorspelmodellen, het meetnet en noodvoorzieningen. Ook voor de andere maatregelen blijven we zoeken naar mogelijkheden van co-financiering. Hierdoor beperken we de lasten voor onze burgers en bieden we een hogere mate van waterveiligheid.

De maatregelen in het Meerjarenprogramma zijn getoetst aan het programma Waterrobuust Limburg, de landelijke Beleidstafel en Hoogwater Maas. Daar waar maatregelen in een ander programma vallen worden deze niet in de maatregelen en kosten meegenomen maar wordt in dit programma wel de voortgang ervan en de aansluiting op de overige maatregelen uit het Meerjarenprogramma gemonitord.

De keuzemogelijkheden in omvang en snelheid van de 31 maatregelen die nog niet gestart zijn hebben we vertaald naar de drie niveaus als basis voor de scenario's:

1. Autonome ontwikkeling
2. Randvoorwaardelijke ontwikkeling
3. Ambitie

Opvolgen van de externe aanbevelingen (11 maatregelen) #Autonome ontwikkeling

We geven opvolging aan alle aanbevelingen vanuit de leerevaluatie van het COT en de aanbevelingen die voorgesteld zijn vanuit het AB, gericht op de (kwaliteit van de) interne crisisorganisatie.

Deze 11 maatregelen zijn hieronder gebundeld weergegeven:

- De tijdelijke uitbreiding van de vakgroep met een Programmamanager en een Projectleider;
- De structurele uitbreiding van de vakgroep met een medewerker programmamanagement /OTO;
- De invoering van een competentiescan en de aanwijzing van nieuwe (extra) operationeel leiders en liaisons ROT;
- De intensivering en inrichting van de jaarlijkse trainingen en opleidingen;
- Inrichten van strategische personeelsplanning, de continuïteitsborging en de coördinatie van externe hulp tijdens de warme fase;
- Het vastleggen van procesafspraken met ketenpartners rond omgevingscommunicatie en het delen van beelden en
- De training van medewerkers in de beïnvloeding van menselijk gedrag bij crises.

Resultaat: Met deze (hoofdzakelijk organisatorische) maatregelen profileert het waterschap zich naar ketenpartners en omgeving als een professioneel opgeleid partner in de bestrijding van de crisis, die aanspreekbaar is en vertrouwd met de werking van de processen rond crisisbeheersing bij de afzonderlijke partners. De inzetbare capaciteit, zowel intern als extern, is afgestemd op crises van een vooraf benoemde omvang en duur en de daartoe benodigde mensinzet is geborgd op basis van interne personeelsplanning en afspraken met externe partners, waaronder collega waterschappen en defensie.

Risico: Hoewel met dit scenario de benodigde mensinzet tijdens crises geborgd is en daarmee alle in de processen gevraagde rollen ingevuld kunnen worden, is het voor de professionals beschikbare instrumentarium nog niet compleet. Hierdoor kan informatiemanagement nog niet zoals door alle crisispartners gewenst optimaal worden ingevuld.

Basis op orde, betrouwbare en professionele partner (26 maatregelen) #Randvoorwaardelijk

We geven uitvoering aan 26 maatregelen, waaronder de 11 maatregelen zoals hierboven beschreven. De 15 extra maatregelen betreffen essentiële interne aanbevelingen uit de kampvuurgesprekken en focusdag hoogwatercrisis over o.a. het gewenste instrumentarium dat de professionals ter beschikking kan worden gesteld.

Het betreft o.a.:

- Het opstellen en implementeren van een Crisisplan 3.0, waaronder o.a. het werken met een centraal meldingenloket en met OvD'ers;
- Het aanstellen van een medewerker planvorming;
- Doorontwikkeling en implementatie van de Hoogwater Informatie Omgeving;
- De uitvoering van een drietal Interreg-projecten, ter realisatie van een voorspelmodel Roer, de uitbreiding en modernisering van het meetnet en de aanschaf van noodvoorzieningen, gezamenlijk met Duitse en Waalse partners;
- Het ontwikkelen van simulaties rond dijkdoorbraken;
- Het upgraden van de informatievoorziening en -veiligheid;
- Het verder verbeteren van de crisiscommunicatie, zowel in draaiboeken als in de interne organisatie en
- Het vormen van een Limburgse klankbordgroep van inwoners/instanties om het vanuit de CRK beschikbaar te stellen waterbeeld verder te brengen in relatie met nut en noodzaak voor omgeving en gebruiksvriendelijkheid.

Resultaat: Met de 15 extra maatregelen wordt met name het informatiemanagement en de crisiscommunicatie sterk verbeterd. Het waterschap krijgt betere instrumenten voor het meten van de actuele situatie en het voorspellen van eventuele gevolgen voor de omgeving. De in de recente hoogwatercrisis gebleken informatiebehoefte en verwachtingen van ketenpartners worden ingevuld. Ook wordt zichtbaar de samenwerking met Duitse maar vooral ook Waalse partners verstevigd.

Risico's: Door het uitvoeren van de 15 extra maatregelen komt er een nog grotere druk op de aanwezige interne capaciteit te staan. Risico's in het feit dat niet voldoende capaciteit beschikbaar is, kan ervoor zorgen dat bepaalde maatregelen later worden opgepakt of dat andere niet op crises gerichte maatregelen uit de Begroting vertragen. Het eventueel extern inhuren van kennis is niet altijd mogelijk vanwege specifieke kennis of neemt ook weer risico met zich mee als op de markt geen of niet de juiste kennis aanwezig is.

Alle maatregelen uitvoeren (31 maatregelen) #Ambitie

Naast alle eerder genoemde maatregelen worden aanvullend nog 5 extra maatregelen uitgevoerd, waaronder het structureel investeren in contacten met lokale partners en/of (buurt)-netwerken in Limburg en het verder borgen van de kwaliteit van de eigen organisatie (zowel mensen als processen).

De extra maatregelen betreffen:

- Actief de samenwerking met de omgeving opzoeken, door het inschakelen van een netwerk van contactpersonen met omgevingskennis;
- De onderhoudsverantwoordelijkheid voor waterkeringen expliciet toewijzen zodat voor eenieder, met name ook beheerders buiten het waterschap, duidelijk is wie voor welke waterkering of gronddam verantwoordelijk is. Ook gemeenten hebben bijvoorbeeld gronddammen in eigendom;
- Er wordt een expliciet Kader noodmaatregelen opgesteld, waarin criteria en uitgangspunten voor de daadwerkelijke beschikbaarstelling van noodvoorzieningen uitgewerkt worden. Wanneer lenen we een pomp uit of zetten een mobiele kering in en wie bepaalt dit?
- In het standaard werving- en selectieproces van het waterschap wordt ook specifiek benoemd of de te werven functionaris een specifieke crisisrol zal moeten vervullen en worden de daartoe benodigde competenties expliciet getoetst. Zittende medewerkers ontvangen alle een brief of zij wel/geen rol hebben in de crisisorganisatie en een verwijzing naar de rollen, het crisisplan en het opleidingsplan en OTO-planning;

Resultaat: Door het totaal aan maatregelen kunnen we onze crisisrollen beter vervullen, gebruik maken van externe kennis en weten we ook wie waar verantwoordelijk is in het veld. Dit om verwachtingen en mogelijkheden expliciet te maken en zo achteraf discussie te voorkomen en vooraf ook duidelijke kaders te scheppen over het inzet van materialen.

Risico's: Een aantal maatregelen kost veel tijd in zoekwerk of afstemming en het kan zijn dat dit weinig oplevert. Daarnaast neemt de druk op de interne capaciteit verder toe. Bij scenario 3 zijn er circa 1.700 meer interne uren benodigd. Risico is dat deze uren niet beschikbaar zijn, regulier werk en projecten onder druk komen te staan. Het eventueel extern inhuren van kennis is niet altijd mogelijk vanwege specifieke kennis of neemt ook weer risico met zich mee als op de markt geen of niet de juiste kennis aanwezig is.

Financiële vertaling scenario's

	2023		2024		2025		Interne uren
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Totaal
Autonoom	163	218	163	153	163	33	1.000
Randvoorwaardelijk	163	495	163	277	163	133	3.500
Ambitie	163	495	163	277	163	133	5.200

Nog niet voor alle maatregelen is duidelijk of de interne uren ook beschikbaar zijn zonder dat dit ten koste gaat van het reguliere werk of andere projecten. De resultaten van de haalbaarheidstoets in aanloop naar het opstellen van de begroting 2023 geeft hierin een helder inzicht wat meegenomen kan worden in de nadere besluitvorming.

9 Bestuur en organisatie

9.1 Onze aanpak in het kort, volgens het Waterbeheerprogramma

We zijn een duurzame, innovatie- en toekomstgerichte organisatie

We werken steeds duurzamer door in al ons handelen rekening te houden met people (sociale effecten), planet (klimaat, natuur, milieu) en prosperity (waarde). We vernieuwen bestuurlijk en zijn proactief en betrouwbaar. We innoveren om vanuit vernieuwing en verbetering bij te dragen aan een optimaal, integraal, effectief en veilig waterbeheer. Met innovaties houden we onze koploperpositie vast in samenwerking met bedrijven, agrariërs, overheden en kennisinstellingen. We zijn ingericht conform de eisen gesteld door de Omgevingswet. We zijn zichtbaar en bekend in onze omgeving, passend bij onze positionering. We willen één van de beste werkgevers van Nederland zijn en samenwerking met het onderwijs draagt bij aan onze behoefte aan slagkracht en innovatie. Ook een goed werkende, up-to-date en veilige ICT-omgeving maakt dat we voorbereid zijn op de ontwikkelingen die de digitale toekomst van een modern waterschap vraagt.

9.2 De belangrijkste ontwikkelingen

Belastingsamenwerking Gemeenten & Waterschappen (BsGW) #Autonome ontwikkeling

De ontwerpbegroting van BsGW sluit voor het jaar 2023 op een netto begrotingstotaal € 25.231.000 en is € 3.989.000 hoger dan de begroting 2022. Deze bijstelling is hoger dan de gemaakte afspraken in de kadernota 2023 van BsGW. De bijdrage van het waterschap wordt hierdoor in de komende jaren hoger dan de bijdrage waar in de meerjarenraming 2022-2027 van het waterschap rekening mee is gehouden. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen in de begroting van BsGW verwijzen wij u naar de begroting van BsGW.

Nieuwe CAO 2022 #Autonome ontwikkeling

De Vereniging werken voor waterschappen (Vww) en vakbonden FNV en CNV hebben op 13 april 2022 een onderhandelaarsresultaat bereikt. Dit resultaat wordt met positief advies voorgelegd aan de achterbannen. Per 2023 stijgen de structurele personeelslasten hierdoor met 3,75%. In de meerjarenraming 2022-2027 was rekening gehouden met 3% stijging van de personeelslasten als gevolg van een nieuwe CAO. Voor de begroting 2023-2028 rekenen we met een CAO stijging van 3,75%.

Informatieveiligheid en nieuwe wetgeving: AVG en WOO #Autonome ontwikkeling

Ontwikkeling: De eisen die gesteld worden aan informatieveiligheid en de toenemende complexiteit en risico's op dit vlak vragen om continue aandacht, acties en bewaking. Landelijk hebben de waterschappen afspraken gemaakt over het minimaal te bereiken volwassenheidsniveau. Daarnaast hebben we te maken met nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving op het gebied van privacy en het omgaan met data (o.a. AVG en Wet Open Overheid). De huidige organisatie heeft onvoldoende capaciteit om te voldoen aan gestelde eisen in deze wet- en regelgeving.

Risico: Niet voldoen aan wet- en regelgeving. Grotere kans op informatieveiligheid incident met grotere impact. Mogelijk boetes als gevolg van privacy incidenten of niet voldoen aan Wet Open Overheid (WOO).

Maatregel: Structureel investeren in informatieveiligheid en nieuwe wetgeving (AVG, WOO).

Resultaat: Voldoen aan wet- en regelgeving en landelijke afspraken. Kans op incidenten en boetes verminderd.

Instellen Rekenkamer waterschap Limburg #Autonome ontwikkeling

Ontwikkeling: In 2022 zal naar verwachting de 'wet versterking decentrale rekenkamers' worden aangenomen. In deze wet wordt het instellen van een onafhankelijke rekenkamer verplicht voor het waterschap. Het AB heeft uitgesproken goed ondersteund te willen worden bij haar kaderstellende en controlerende taken. Vanuit die behoefte en vooruitlopend op de nieuwe wetgeving heeft het AB besloten tot het instellen van een rekenkamer.

Risico: Niet voldoen aan wetgeving. Het AB onvoldoende ondersteunen bij haar kaderstellende en controlerende taken.

Maatregel: Instellen van een rekenkamer en een structureel budget beschikbaar stellen voor de vergoedingen van de leden en secretaris en voor het extern laten uitvoeren van de rekenkamer onderzoeken.

Resultaat: Voldoen aan wetgeving. Invulling geven aan het amendement van het AB om zich optimaal en professioneel te laten ondersteunen in haar kaderstellende en controlerende rol. Invulling geven aan de behoefte van het AB om zich gevraagd en ongevraagd te laten adviseren op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van de taakuitoefening.

Uitbreiding capaciteit grondzaken #Randvoorwaardelijk

Ontwikkeling: De integriteitsonderzoeken uit 2021 hebben aanleiding gegeven om te investeren in functiescheiding, verscherpte interne controle en aanpassing van het grondbeleid. De uitvoering van de HWBP projecten in de periode 2022-2027 e.v. brengt een forse grondverwervingsopgave met zich mee. Deze benodigde capaciteit is niet voorzien in de huidige meerjarenraming. Daarnaast vraagt de verscherpte sturing op de uitvoering van de projecten ook om betere ondersteunende systemen.

Risico: Niet voldoen aan aanbevelingen uit de integriteitsonderzoeken en besluit AB inzake nota grondbeleid. Onvoldoende capaciteit voor grondverwerving HWBP projecten, wat resulteert in vertraging van de uitvoering en mogelijk meerkosten door onvoldoende proactief handelen.

Maatregel: Stapsgewijs in de komende jaren uitbreiden van het team grondzaken met 8 fte (4 fte in 2023, 7 fte in 2024, 8 fte in 2025). De kosten worden grotendeels gedekt vanuit de investeringsprojecten (o.a. HWBP en WiB).

Resultaat: Transparantie en zorgvuldigheid bij grondtransacties (integere werkwijze is hiermee geborgd conform nota grondbeleid). Voldoende capaciteit om de grondverwervingsopgave vanuit het HWBP te kunnen realiseren zonder vertraging.

Veilig werken bij WL #Randvoorwaardelijk

Ontwikkeling: WL streeft naar een veilige werkomgeving voor alle medewerkers van het waterschap. Veilig werken in projecten en bij het uitvoeren van beheer en onderhoud vraagt om bewustwording en om de invoering van nieuwe systemen en werkafspraken, die geïmplementeerd en beheerd moeten worden. Landelijk hebben de waterschappen op basis van de geldende wet- en regelgeving afspraken gemaakt over het minimaal te bereiken volwassenheidsniveau (niveau 2 begin 2023 en niveau 3 in 2024, op een schaal van 5). Het bereiken van deze niveaus vraagt om een integrale aanpak en borging en periodieke toetsing daarvan. Op dit moment ontbreekt de capaciteit om hier structureel uitvoering aan te geven.

Risico: Niet voldoen aan wet- en regelgeving. ARBO en veiligheidsrisico's in het werk, met mogelijk veiligheidsincidenten als gevolg. Niet nakomen van landelijke afspraken. Onvoldoende veilige werkomgeving voor medewerker van WL.

Maatregel: Adviseur integrale veiligheid (1 fte) structureel toevoegen aan de formatie.
Resultaat: Voldoen aan wet- en regelgeving. Veilige werkomgeving voor medewerkers van WL.

ICT beheer en dataverwerking #Randvoorwaardelijk

Ontwikkeling: Sinds 2017 is de organisatie gegroeid van 317 fte naar meer dan 400 fte. Daarnaast werken we met een groeiende flexibele schil aan inhuur, met name binnen onze uitvoeringsprogramma's HWBP en WiB. Deze groei van de organisatie zorgt voor een toenemende behoefte aan ICT beheer en ondersteuning. Daarnaast komt een steeds groter aantal projecten in de uitvoeringsfase waardoor de hoeveelheid data die verwerkt moet worden exponentieel toeneemt.

Risico: Onvoldoende capaciteit ICT ondersteuning en beheer, met kans op storingen in de applicaties en langere wachttijden. Achterstanden en fouten in dataverwerking.

Maatregel: Budget ICT kosten structureel verhogen in lijn met groei aantal gebruikers. Structureel investeren in informatieveiligheid en nieuwe wetgeving (AVG, WOO). Structureel uitbreiden capaciteit ondersteunende diensten in lijn met groei van de organisatie. Incidenteel en structureel investeren in integraal projectmanagement systeem en contractbeheer systeem. Grootste knelpunten t.a.v. span-of-attention oplossen en houdbaarheid organisatiemodel toetsen aan de nieuwe realiteit en toekomstige ontwikkelingen.

Resultaat: Een goede organisatie van mensen, middelen en processen zorgt voor effectieve sturing en efficiënte bedrijfsvoering. Enthousiaste en loyale medewerkers, met lager ziekteverzuim. Voldoen aan wet- en regelgeving. Veilige werkomgeving.

Integraal projectmanagement en contractbeheer systeem #Randvoorwaardelijk

Ontwikkeling: In het bestuursprogramma 2019-2023 en het waterbeheerprogramma 2022-2027 is de ambitie uitgesproken om een waterschap te zijn dat in financieel opzicht sober en doelmatig is en in control is. De aanbevelingen uit de managementletter waren gericht op het versterken van de interne sturing het controle t.a.v. contractbeheersing en projectmanagement. Opvolging geven aan en het borgen van deze aanbevelingen vraagt om de invoering van nieuwe systemen, die geïmplementeerd en beheerd moeten worden.

Risico: Beperkte effectiviteit in sturing en beperkte efficiëntie in bedrijfsvoering. Onvoldoende in control zijn, onvoldoende sober en doelmatig werken.

Maatregel: Incidenteel investeren in de inkoop en implementatie van een integraal projectmanagement systeem en een contractbeheer systeem. Structureel investeren in (applicatie)beheer van deze systemen en middelen reserveren voor licentiekosten.

Resultaat: Integraal inzicht in tijd, capaciteit, geld, kwaliteit en risico's in projecten zorgt voor effectieve sturing en risicobeheersing. Een integraal contractbeheer systeem zorgt voor een betere naleving van inkoop wet- en regelgeving, betere kostenbeheersing en risicobeheersing.

Capaciteit ondersteunende diensten #Randvoorwaardelijk

Ontwikkeling: Sinds 2017 is de organisatie gegroeid van 317 fte naar meer dan 400 fte. Daarnaast werken we met een grote flexibele schil aan inhuur, met name binnen onze uitvoeringsprogramma's HWBP en WiB. De landelijk afgestemde lijn om bij het HWBP te kiezen voor het omzetten van een deel van de inhuur naar vast personeel en de groei van de organisatie gekoppeld aan de opgave vraagt veel van de ondersteunende diensten. De capaciteit van met name de ondersteunende diensten is onvoldoende meegegroeid, waardoor de noodzakelijke ondersteuning op juridisch, facilitair, communicatie, ICT en HR-vlak onvoldoende vorm krijgt. Inmiddels is de omvang van de

- vraag naar ondersteuning zo gegroeid dat er zowel structureel als tijdelijk extra mensen en middelen nodig zijn bij deze diensten.
- Risico: Onvoldoende ondersteuning van de primaire processen en beperkte efficiëntie in de bedrijfsvoering. De basis is bij deze ondersteunende diensten niet op orde, waardoor we in gevallen niet in control zijn. Hogere werkdruk met als gevolg risico op hoger ziekteverzuim. Juridische risico's onvoldoende beheerst. Onvoldoende middelen voor werving en selectie en vervanging vanwege langdurige ziekte.
- Maatregel: Structureel uitbreiden capaciteit juridische zaken (1 fte) en facilitaire zaken (1 fte). Budgetten 'werving en selectie' en 'vervanging vanwege langdurige ziekte' verhogen in lijn met groei van de organisatie.
- Resultaat: Een goede ondersteuning van de organisatie op het gebied van juridische advisering en facilitaire zaken. Voldoende middelen voor uitvoeren van werving en selectie en voldoende middelen voor vervanging vanwege langdurig ziekteverzuim. Beheersbare werkdruk en lager ziekteverzuim.

Sturing van de organisatie met aandacht voor de medewerkers #Randvoorwaardelijk

- Ontwikkeling: De organisatiegroei zorgt ook voor uitdagingen in de span-of-attention binnen clusters. De omvang van een aantal clusters is te groot om adequate aandacht te geven aan alle medewerkers en hun ontwikkeling. Juist in deze tijd van grote veranderingen in opgave en maatschappij, is die aandacht nodig. Er is sprake van hoge werkdruk en een grote herstelbehoefte, met name bij management. Ook constateren we motivatieverlies naar aanleiding van de kritische media-aandacht en een behoefte hierover met elkaar in gesprek te gaan. Het huidige werkklimaat wordt als minder prettig en in sommige gevallen minder veilig ervaren. Dit behoeft verbetering. Ook de aanbevelingen uit de integriteitsonderzoeken van 2021 en de managementletter waren gericht op het versterken van de interne sturing en beheersing.
- Risico: Hoger ziekteverzuim, ongewenste uitstroom van personeel, moeite om (nieuw) personeel te binden, slechte effectiviteit in sturing en afgenomen werkplezier.
- Maatregel: De grootste knelpunten omtrent de span-of-attention binnen de clusters lossen we op, grotendeels binnen de bestaande formatie en deels middels het toevoegen van 2 fte teammanagers aan de formatie. We toetsen de houdbaarheid van het organisatiemodel aan de nieuwe realiteit en toekomstige ontwikkelingen (structuur onder de loep) en maken nieuwe afspraken over sturing, rolvastheid en onderlinge werkwijze tussen management en dagelijks bestuur. Ook de ondernemingsraad wordt hierbij betrokken.
- Resultaat: Een goede organisatie van mensen, middelen en processen vanuit effectieve sturing en een stimulerende werkomgeving. Enthousiaste en loyale medewerkers, met lager ziekteverzuim.

Ontwikkelen naar een datagedreven organisatie #Ambitie

- Ontwikkeling: Onze data, informatieverzameling en -voorziening zijn belangrijke assets van het waterschap. Zonder adequate data kunnen we ons werk niet effectief en niet efficiënt uitvoeren. Het beheer van onze data vraagt continue aandacht, de hoeveelheid beschikbare data groeit elke dag met elk nieuw project of nieuwe asset. Ook voor het analyseren van de data en het toepassen van data in onze processen is steeds meer capaciteit nodig.
- Risico: Trage en minder onderbouwde besluiten en grote afhankelijkheid van kennis in hoofden medewerkers. De beschikbare data wordt niet of beperkt gebruikt. De kernregistratie is niet actueel en wettelijke termijnen leggerwijzigingen en gegevensuitleveringen worden niet gehaald. Een lager dienstverleningsniveau en vertragingen in processen die afhankelijk zijn van de ICT dienstverlening van WL. Kansen t.a.v. efficiëntie door digitalisering en automatisering worden niet verzilverd.

Maatregel: Extra incidentele middelen en structurele formatie (2 fte data-scientist en data-engineer). Uitbreiding van capaciteit voor de gegevensfabriek en IT-beheer en ondersteuning (2 fte). Investeren in digitale vaardigheden van medewerkers.

Resultaat: We ontwikkelen ons naar een datagedreven organisatie. We zetten nieuwe systemen en technieken in om ons werk beter, sneller, betrouwbaarder en efficiënter uit te voeren. Onze medewerkers maken actief gebruik van de systemen en data in hun werk. De besluitvorming wordt verbeterd door betere en actuelere inzichten.

WL als broedplaats voor jong talent #Ambitie

Ontwikkeling: In de komende jaren stroomt een groot aantal medewerkers in verband met hun pensioen uit. Hiermee verdwijnt belangrijke kennis en ervaring uit de organisatie. Terwijl de toekomstige wateropgaven groot zijn én de arbeidsmarkt steeds krappere wordt. We staan voor een grote uitdaging om hier op tijd op in te spelen door nieuw talent binnen te halen en te behouden. WL wil zich beter positioneren als aantrekkelijke werkgever voor jong talent.

Risico: Onvoldoende bekendheid waterschap. Talentvolle medewerkers mislopen, niet kunnen opvangen van de hoge uitstroom.

Maatregel: Sturen op meer stageplekken, nauwere samenwerking met opleidingsinstituten, budget voor opdrachten van enkele weken tot maanden, eigen trainee traject ontwikkelen, studiebeurs voor moeilijk in te vullen functies, capaciteit toevoegen aan de formatie voor trainees.

Resultaat: Bekendheid waterschap, aantrekken en behouden van getalenteerde medewerkers. Nieuwe actuele kennis en inzichten binnenhalen, innovatie stimuleren.

Financiële vertaling maatregelen

Bedragen (x1000 €)

	2023		2024		2025	
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel
Autonome ontwikkelingen						
Δ Conceptbegroting 2023 BsGW	172	302	172		163	
Δ Nieuwe CAO 2022	275		283		292	
Δ Informatieveiligheid, AVG en WOO	215		220		226	
Δ Instellen rekenkamer WL	100		100		100	
Δ Inflatie energie- en grondstofprijzen WL	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	762	302	775	-	781	-
Randvoorwaardelijk						
Δ Uitbreiding capaciteit grondzaken*	123		195		205	
Δ Veilig werken bij WL	104		107		110	
Δ ICT beheer en dataverwerking	175		181		274	
Δ Projectmanagement en contractbeheer systeem	231	250	236		242	
Δ Capaciteit ondersteunende diensten	335	196	345		354	
Δ Sturing van de organisatie	201		207		213	
	1.169	446	1.271	-	1.398	-
Ambitie						
Δ Datagedreven organisatie	390		417		549	
Δ WL als broedplaats voor jong talent	300		309		318	
	690	-	726	-	867	-

* Betreft opbouw naar 8 fte in 2025, waarbij de kosten grotendeels gedekt worden vanuit de bestaande middelen van de investeringsprojecten.

10 Financiële duiding en samenvatting

10.1 Financieel meerjarig kader huidige meerjarenraming 2022-2027

In de huidige lopende meerjarenraming (MJR) 2022-2027 die is vastgesteld in het algemeen bestuur van 24 november 2021, zijn meerjarige financiële afspraken gemaakt ter dekking van de kostenontwikkeling verbonden aan onze taakuitvoering. Vertaald naar de ontwikkeling van het belastingvolume en egalisatiereserves zien die afspraken er uit als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Watersysteemheffing						
Benodigde middelen MJR 2022-2027 structureel + incidenteel	85.530	88.093	89.695	91.757	94.644	97.989
Benodigde belastingopbrengst MJR 2022-2027 structureel	80.756	84.199	87.343	90.392	93.879	97.689
Incidentele posten MJR 2022-2027	4.774	3.894	2.352	1.365	765	300
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	2,5%	2,5%	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%
Belastingopbrengst	82.693	84.760	87.811	90.972	94.247	97.640
Effect op reserves	-2.837	-3.333	-1.884	-785	-397	-349
Reserve tariefseglisatie watersysteemheffing	14.577	11.244	9.360	8.575	8.178	7.829
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	2,4%	0,7%	0,5%	0,6%	0,4%	-0,1%
Zuiveringsheffing						
Benodigde belastingopbrengst MJR 2022-2027	93.353	96.384	97.196	98.681	98.701	100.461
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	6,2%	6,2%	1,1%	1,1%	1,0%	1,0%
Belastingopbrengst	90.814	96.444	97.505	98.579	99.565	100.561
Effect op reserves	-2.539	60	309	-102	864	100
Reserve tariefseglisatie waterzuiveringsheffing	25	85	394	292	1.156	1.256
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	-2,7%	0,1%	0,3%	-0,1%	0,9%	0,1%
Totaal watersysteem- en zuiveringsheffing samen						
Benodigde structurele belastingopbrengst MJB 2021-2026	174.109	180.583	184.539	189.073	192.580	198.150
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	4,4%	4,4%	2,3%	2,3%	2,2%	2,3%
Belastingopbrengst	173.507	181.204	185.316	189.551	193.812	198.201
Effect op reserves	-5.376	-3.273	-1.575	-887	467	-249
Reserve tariefseglisatie watersysteem- en zuiveringsheffing	14.602	11.329	9.754	8.867	9.334	9.085
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	-0,3%	0,3%	0,4%	0,3%	0,6%	0,0%

Bij het vaststellen van de begroting 2022-2027 was duidelijk dat de lessen en gevolgen van de watercrisis 2021 impact zullen hebben op onze opgave 'veilige dijken, droge voeten, voldoende water en schoon water' in de komende jaren. Deze impact was op dat moment nog niet concreet te duiden en was daarom niet meegenomen in de meerjarenraming 2022-2027. Ook was duidelijk dat de benodigde lastenontwikkeling voor de zuiveringstaak nog niet volledig verwerkt was in de jaren 2023 en verder. Naast deze inzichten worden we geconfronteerd met autonome ontwikkelingen en randvoorwaardelijke ontwikkelingen die vragen om extra middelen bij een gelijkblijvende opgave. Zonder aanpassing van het huidige financiële meerjarenkader is de huidige opgave conform het bestuursprogramma en waterbeheerprogramma niet uitvoerbaar en kan niet geacteerd worden op de lessen en gevolgen van de watercrisis 2021.

10.2 Ruimte binnen de bestaande begroting

Een jaarlijks terugkerende actie bij het opstellen van de begroting is het analyseren van de beïnvloedbare budgetten met als doel het vinden van kansen om de opgave tegen lagere kosten uit te voeren. Het beïnvloedbare deel van de begroting is zeer beperkt. Ruim 83% van de totale begroting bestaat uit structurele vaste kosten (kapitaallasten, personeelslasten, huisvestingskosten, bijdrage WBL, BsGW en overige verbonden partijen). Daarnaast is 9,5% van de begroting bestemd voor jaarlijks regulier onderhoud, vooral uitgevoerd door derden. De resterende budgetten (7,5%) zijn grotendeels

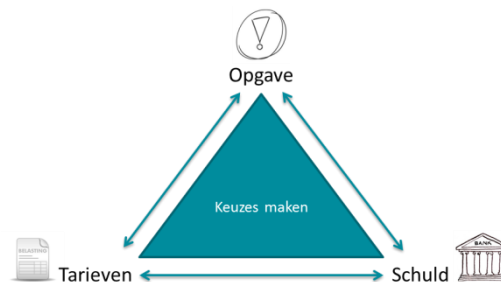
vaste kosten binnen de reguliere werkprocessen en deels gekoppeld aan de (ontwikkel)opgave in het bestuursprogramma en het WBP. Daarnaast is het goed te weten dat niet de volledige begroting wordt doorgerekend in het op te halen belastingvolume. Eenmalige kleine investeringen en tijdelijke kosten worden incidenteel gedekt vanuit de egalisatiereserve. Het schrappen van deze kosten heeft daarmee geen effect op het op te halen belastingvolume.

Bij het opstellen van de begrotingen 2021 en 2022 zijn de beïnvloedbare budgetten uitgebreid geanalyseerd. Vanuit de opgedane inzichten en het scherper sturen op resterende budgetruimte is daarbij ruim € 1,5 mln. aan middelen omgebogen en daarmee de impact op de lastenontwikkeling in de begrotingen 2021 en 2022 beperkt gebleven. Bij het opstellen van de begroting 2023 zal wederom deze analyse uitgevoerd worden. Op basis van de reeds verwerkte inzichten uit het verleden, is de verwachting dat dit voor de begroting 2023-2028 geen substantiële ruimte zal opleveren.

10.3 Afweging tussen opgave / tarieven / schuld

De situatie waarin we ons bevinden vraagt om het maken van keuzes. In basis gaat het om drie knoppen aan de hand waarvan de keuzes gemaakt kunnen worden:

- Onze opgave
- De belastingtarieven
- Onze vermogens-/ en schuldpositie

Onze opgave

Als functionele overheid is het waterschap specifiek belast met de waterbeheertaak en in beginsel verantwoordelijk voor de afwatering in het stedelijk en landelijk gebied, de waterkwantiteit en de waterkwaliteit, de zuivering van afvalwater en het beheer van de waterkeringen. Het is de provincie die deze beheertaken voor watersystemen of delen daarvan, die niet bij het Rijk in beheer zijn, aan de waterschappen toedeelt. Hiermee draagt het waterschap bij aan de doelstellingen van het waterbeheer zoals vastgelegd in wet- en regelgeving:

- De bescherming tegen overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met de bescherming en verbetering van de kwaliteit van watersystemen, zowel chemisch als ecologisch.
- De vervulling van aan watersystemen toegekende maatschappelijke functies op grond van de Omgevingswet (zoals bewoonbaarheid, onderhoud, aanleg en wijziging van watersystemen, scheepvaart, drinkwater en landbouw).

Naast wet- en regelgeving die voorschrijft wat de taken van het waterschap zijn op het gebied van waterbeheer moet het waterschap zich ook houden aan nationale en internationale wet- en regelgeving die iets zeggen over hoe wij ons werk uitvoeren. Voorbeelden zijn de Algemene wet Bestuursrecht, ARBO wetgeving, de Kaderrichtlijn water, milieu en natuur wetgeving en wetgeving op het vlak van privacy en informatieveiligheid.

Aanvullend op wet- en regelgeving sluit het waterschap overeenkomsten en maakt het waterschap afspraken met andere overheden en de omgeving. Die afspraken en overeenkomsten hebben invloed op de opgave en wijze waarop daar uitvoering aan gegeven wordt.

In het bestuursprogramma 2019-2023 en het waterbeheerprogramma 2022-2027 is een vertaling gemaakt van wettelijke taken, verantwoordelijkheden, afspraken en ambitieniveau van het waterschap op het gebied van waterbeheer in Limburg. Met het draaien aan de knop 'opgave' kan de opgave kleiner gemaakt worden door het schrappen van maatregelen zoals opgenomen in het bestuursprogramma en waterbeheerprogramma of groter gemaakt worden door het toevoegen van nieuwe maatregelen en ambitie. Het draaien aan deze knop heeft altijd gevolgen voor de knop 'belastingtarieven' en de knop 'vermogens-/ en schuldpositie'.

De belastingtarieven

In de wet is vastgelegd dat het waterschap dient te beschikken over een structureel sluitende begroting. De structurele lasten moeten met structurele baten zijn afgedekt. Bij de begroting 2022-2027 is een meerjarig dekkingsplan opgesteld op basis waarvan de structurele en incidentele kosten verwerkt zijn in de meerjarige tariefsontwikkeling. Het dekkingsplan wordt jaarlijks geactualiseerd bij het opstellen van de nieuwe begroting. De tarieven worden vervolgens op basis daarvan definitief vastgesteld voor het eerstvolgende jaar. De belastingtarieven baseren we in basis alleen op onze structurele kosten. Het is echter ook mogelijk om de belastingtarieven (tijdelijk) te verhogen, om incidentele kosten te dekken die niet binnen de begroting opgevangen kunnen worden én niet gedekt kunnen worden uit de egalisereserves of algemene reserve.

Onze vermogens-/ en schuldpositie

De vermogens- en schuldpositie is één van de indicatoren die inzicht geeft in hoe robuust de financiële positie van het waterschap is. Dit is van belang wanneer er zich een financiële tegenvaller voordoet. Een goede vermogens- en schuldpositie kan voorkomen dat elke financiële tegenvaller direct leidt tot hogere lasten.

Egalisereserves

We kennen een bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie voor de taak watersysteem en één voor de taak waterzuivering. Deze egalisereserves zijn bedoeld om een gelijkmatige tariefontwikkeling over meerdere jaren te kunnen realiseren. De egalisereserve wordt bij voorkeur ingezet om incidentele kosten te dekken, zodat deze niet leiden tot een eenmalige stijging van het belastingtarief. In onderstaand overzicht de huidige stand van de algemene reserve en egalisereserves.

Omschrijving	Stand per 31-12-2021	Dekking resultaat 2021	Stand na dekking resultaat 2021
Algemene reserves	8.151.130	-3.095.002	5.056.128
Bestemmingsreserves tariefsegalisatie			
- tariefsegalisatie watersysteemheffing	16.088.246	871.143	16.959.389
- tariefsegalisatie zuiveringsheffing	5.483.297	-5.483.297	0

Zoals in hoofdstuk 7 is toegelicht is in de begroting 2022 rekening gehouden met een onttrekking aan de egaliseringsreserve 'ontwikkeling waterschapslasten zuiveringsheffing' voor een bedrag van € 2.540.000. Gelet op de stand van de betreffende egaliseringsreserve (nihil) is hiervoor geen dekking. Een eenmalige extra verhoging van het belastingvolume is nodig om de reservepositie te herstellen.

Weerstandsvermogen

De robuustheid van de financiële positie wordt mede bepaald door het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Met het weerstandsvermogen wordt voorkomen dat elke onvoorziene financiële tegenvaller dwingt tot directe begrotingsmaatregelen zoals bezuinigingen of inkomsten verhogende maatregelen. Hierdoor wordt voorkomen dat de door het bestuur vastgestelde kaders en de programmadoelstellingen schoksgewijs dienen te worden aangepast. In de jaarrekening wordt jaarlijks ingegaan op het weerstandsvermogen waarbij een relatie wordt gelegd tussen risico's en weerstandscapaciteit. De stand van de algemene reserve van Waterschap Limburg is € 5.056.128 na dekking van het resultaat 2021.

Het waterschap stuurt op een structureel meerjarig sluitende begroting en streeft naar een onderbouwd risico-cumulatiemodel als basis voor het weerstandsvermogen. In aanloop naar de begroting 2023-2028 vindt een actualisatie plaats van de risico inschatting. De uitkomsten hiervan betrekken we bij het opstellen van de begroting.

Schuldpositie

Als waterschap is het hebben van schuld een logisch gevolg van het voorgeschreven baten- en lastenstelsel. Bij uitgaven met een meerjarig nut (investeringen), worden alleen de kapitaallasten in de belastingopbrengsten doorberekend. Hierdoor is een financieringsbehoefte een gegeven. Nadat de kapitaallasten van een investering zijn doorgerekend in het (structurele) belastingvolume en als afgeleide daarvan de belastingtarieven, is de dekking van kapitaallasten en daarmee de aflossing en rentekosten van de schuld structureel geborgd.

Toch is het van belang om de schuldpositie te monitoren. Hoge kapitaallasten kunnen de ruimte voor uitgaven aan nieuwe investeringen beperken. De investeringscapaciteit hangt dus in belangrijke mate af van de ruimte om meer schulden aan te gaan. De ruimte voor het verantwoord aangaan van schulden wordt bepaald door de (structurele) inkomsten. Bij hogere inkomsten kunnen hogere kapitaallasten opvangen worden. Om een juiste inschatting te kunnen maken kijken we hiervoor naar de meerjarige effecten op verschillende indicatoren, waaronder de schuldquote (schuld t.o.v. de inkomsten).

Het inzetten van reserves als dekking voor incidentele tegenvallers leidt per definitie tot een hogere schuld. Eigen vermogen in de vorm van reserves is namelijk geen geld dat op de bank staat. Om het geld uit de reserves uit te kunnen geven, moet het benodigde geld eerst worden geleend. Daarmee stijgt de schuld van het waterschap. Afhankelijk van een eventueel herstelplan van de reserves gaat het om kortlopende (lage rente) of langlopende schulden (hogere rente).

De impact op de schuldpositie door de in de scenario's opgenomen maatregelen is zeer beperkt. Het betreft nagenoeg volledig exploitatie budgetten. Bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2023-2028 wordt de schuldpositie opnieuw geïdentificeerd. Er is dan ook meer zicht op besluitvorming over Maas2050 en (middel)lange termijn maatregelen Waterrobuust Limburg. Dit zijn toekomstige investeringen met een relevante impact op de schuldpositie van het waterschap.

10.4 Financiële samenvatting ontwikkelingen

2023		2024		2025		2026		2027		2028	
Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel

Waterrobuust

Δ Onderzoeken en casestudies		700		250								
Δ Proceskosten regieteam Waterrobuust WL		200		200								
Δ Externe capaciteit		700		700								
Δ Bijdrage aan programma Waterveiligheid en Ruimte		500										
Δ Uitvoeren aanbevelingen uit onderzoeken en studies		1.000										
Δ Uitvoeren aanbevelingen uit landelijke beleidstafel		500		300								
	-	3.600	-	1.450	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Effect op belastingvolume	+0,0%		+0,0%									

2023		2024		2025		2026		2027		2028	
Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel

Autonome ontwikkelingen

Δ Muskus- en bevorraten bestrijding	31		106		109		112		116		119	
Δ Aanpak beverproblematiek	31		106		109		112		116		119	
Δ MJPC: 11 maatregelen	163	218	163	153	163	33	163		163		163	
Δ Conceptbegroting 2023 BsGW	172	302	172		163		167		175		175	
Δ Nieuwe CAO 2022	275		283		292		300		310		319	
Δ Informatieveiligheid, AVG en WOO	215		220		226		231		237		243	
Δ Instellen rekenkamer WL	100		100		100		100		100		100	
Δ Inflatie energie- en grondstofprijzen WL	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	987	520	1.150	153	1.162	33	1.185	-	1.217	-	1.238	-
Effect op belastingvolume	+1,2%		+1,4%		+1,4%		+1,4%		+1,5%		+1,5%	

	2023		2024		2025		2026		2027		2028	
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel
Randvoorwaardelijk												
Δ Capaciteit hydrologen	104		107		110		113		117		120	
Δ Capaciteit ecologen	104		107		110		113		117		120	
Δ Monitoring waterkwaliteit en microverontreinigingen	200	93	204	96	208	98	212		216		220	
Δ MJPC: 26 maatregelen		495		277		133						
Δ Uitbreiding capaciteit grondzaken	123		195		205		212		218		224	
Δ Veilig werken bij WL	104		107		110		113		117		120	
Δ ICT beheer en dataverwerking	175		181		274		282		290		300	
Δ Projectmanagement en contractbeheer systeem	231	250	236		242		248		254		260	
Δ Capaciteit ondersteunende diensten	335	196	345		354		364		375		385	
Δ Sturing van de organisatie	201		207		213		219		226		233	
	1.577	1.034	1.689	373	1.826	231	1.876	-	1.930	-	1.982	-
Effect op belastingvolume	+1,9%		+2,0%		+2,2%		+2,3%		+2,3%		+2,4%	

	2023		2024		2025		2026		2027		2028	
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel
Ambitie												
Δ Nationaal Programma Landelijk Gebied	104		107		110		113		117		120	
Δ Vismigratie WBP 2028-2033		5		22		43		59		64		58
Δ MJPC: 31 maatregelen		495		277		133						
Δ Datagedreven organisatie	390		417		549		597		645		695	
Δ WL als broedplaats voor jong talent	300		309		318		328		338		348	
	794	500	833	299	977	176	1.038	59	1.100	64	1.163	58
Effect op belastingvolume	+1,0%		+1,0%		+1,2%		+1,3%		+1,3%		+1,4%	

Maas2050 - effect op belastingvolume	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Δ Scenario Technische ranking	0,00%	0,01%	0,04%	0,07%	0,13%	0,19%
Δ Scenario Omgeving	0,00%	0,02%	0,03%	0,05%	0,07%	0,12%
Δ Scenario Stabiel	0,00%	0,01%	0,04%	0,07%	0,10%	0,14%

10.5 Van 'effect op belastingvolume' naar dekkingsplan naar belastingtarieven

De percentages die genoemd worden bij 'effect op belastingvolume' geven een indicatie van het effect op het belastingvolume. De financiële omvang van de structurele maatregelen wordt hierbij afgezet tegen de huidige totale omvang van het belastingvolume watersysteemheffing. Bij de verwerking in het dekkingsplan kan het uiteindelijke effect in totaliteit afwijken ten opzichte van de optelsom van de individuele percentages. Dit heeft te maken met de wijze waarop in het dekkingsplan rekening gehouden moet worden met het inzetten of herstellen van de egalisatiereserve en het streven naar een structureel sluitende begroting. Voor de percentages van de scenario's in hoofdstuk 2 is uitgegaan van de effecten zoals ze in het dekkingsplan tot uiting komen. Het dekkingsplan vormt de basis voor de berekening van de belastingtarieven. In hoofdstuk 11 is per scenario een concept dekkingsplan uitgewerkt.

In de kadernota wordt alleen gesproken over effect op het belastingvolume. Dit kan niet 1-op-1 vertaald naar de stijging van de belastingtarieven zoals deze in november vastgesteld worden. Bij de berekening van de belastingtarieven zijn diverse parameters van belang die effect hebben op het uiteindelijke tarief. Hierbij kan gedacht worden aan de prognoses van de WOZ waarde, totaal aantal vervuilingseenheden en aantal hectaren gronden per categorie in 2023. Deze prognoses, op basis waarvan de belastingtarieven worden berekend, ontvangen wij medio september van BsGW.

11 Concept dekkingsplan belastingontwikkeling 2023-2028

Scenario 1: Vasthouden aan financieel kader

Watersysteemheffing	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Benodigde middelen MJR 2022-2028 structureel + incidenteel	88.613	89.848	91.790	94.644	97.989	101.412
Structurele herprioritering a.g.v. autonome ontwikkelingen	-987	-1.150	-1.162	-1.185	-1.217	-1.238
Benodigde belastingopbrengst MJR 2023-2028 structureel	84.199	87.343	90.392	93.879	97.689	101.412
Incidentele posten MJR 2023-2028	4.414	2.505	1.398	765	300	-
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	2,5%	3,6%	3,6%	3,6%	3,7%	3,8%
Belastingopbrengst	84.760	87.811	90.972	94.247	97.734	101.448
Effect op reserves	-3.853	-2.037	-818	-397	-255	36
Reserve tariefsegalisatie watersysteemheffing	10.269	8.232	7.414	7.017	6.762	6.798
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	0,7%	0,5%	0,6%	0,4%	0,0%	0,0%
Zuiveringsheffing						
Benodigde belastingopbrengst MJR 2023-2028	105.697	106.550	107.368	108.389	111.050	112.788
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	19,5%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Belastingopbrengst	108.523	109.608	110.704	111.811	112.929	114.058
Effect op reserves	2.826	3.058	3.336	3.422	1.879	1.270
Reserve tariefsegalisatie waterzuiveringsheffing	287	3.345	6.681	10.103	11.982	13.252
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	2,7%	2,9%	3,1%	3,2%	1,7%	1,1%
Totaal watersysteem- en zuiveringsheffing samen						
Benodigde structurele belastingopbrengst MJB 2023-2028	189.896	193.893	197.760	202.268	208.739	214.200
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	11,4%	2,1%	2,2%	2,2%	2,2%	2,3%
Belastingopbrengst	193.283	197.419	201.676	206.058	210.663	215.506
Effect op reserves	-1.027	1.021	2.518	3.025	1.624	1.306
Reserve tariefsegalisatie watersysteem- en zuiveringsheffing	13.575	14.596	17.114	20.139	21.763	23.069
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	1,8%	1,8%	2,0%	1,9%	0,9%	0,6%

Scenario 2: Inspelen op autonome ontwikkelingen

Watersysteemheffing	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Benodigde middelen MJR 2022-2028 structureel + incidenteel	93.200	92.448	92.952	95.829	99.206	102.650
Benodigde belastingopbrengst MJR 2023-2028 structureel	85.186	88.493	91.554	95.064	98.906	102.650
Incidentele posten MJR 2023-2028	8.014	3.955	1.398	765	300	-
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%	3,8%	3,8%
Belastingopbrengst	85.670	88.754	91.949	95.259	98.879	102.636
Effect op reserves	-7.530	-3.694	-1.003	-570	-327	-14
Reserve tariefseglisatie watersysteemheffing	6.592	2.898	1.895	1.325	998	984
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	0,6%	0,3%	0,4%	0,2%	0,0%	0,0%
Zuiveringsheffing						
Benodigde belastingopbrengst MJR 2023-2028	105.697	106.550	107.368	108.389	111.050	112.788
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	19,5%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Belastingopbrengst	108.523	109.608	110.704	111.811	112.929	114.058
Effect op reserves	2.826	3.058	3.336	3.422	1.879	1.270
Reserve tariefseglisatie waterzuiveringsheffing	287	3.345	6.681	10.103	11.982	13.252
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	2,7%	2,9%	3,1%	3,2%	1,7%	1,1%
Totaal watersysteem- en zuiveringsheffing samen						
Benodigde structurele belastingopbrengst MJB 2023-2028	190.883	195.043	198.922	203.453	209.956	215.438
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	11,9%	2,1%	2,2%	2,2%	2,3%	2,3%
Belastingopbrengst	194.193	198.362	202.653	207.070	211.808	216.694
Effect op reserves	-4.704	-636	2.333	2.852	1.552	1.256
Reserve tariefseglisatie watersysteem- en zuiveringsheffing	9.898	9.262	11.595	14.447	15.999	17.255
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	1,7%	1,7%	1,9%	1,8%	0,9%	0,6%

Scenario 3: Inspelen op randvoorwaardelijke ontwikkelingen

Watersysteemheffing	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Benodigde middelen MJR 2022-2028 structureel + incidenteel	95.811	94.510	95.009	97.705	101.136	104.632
Benodigde belastingopbrengst MJR 2023-2028 structureel	86.763	90.182	93.380	96.940	100.836	104.632
Incidentele posten MJR 2023-2028	9.048	4.328	1.629	765	300	-
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	4,9%	4,5%	4,0%	3,5%	3,5%	3,5%
Belastingopbrengst	86.745	90.649	94.275	97.575	100.990	104.525
Effect op reserves	-9.066	-3.861	-734	-130	-146	-107
Reserve tariefsegalisatie watersysteemheffing	5.056	1.195	461	331	185	78
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	0,0%	0,5%	1,0%	0,7%	0,2%	-0,1%
Zuiveringsheffing						
Benodigde belastingopbrengst MJR 2023-2028	105.697	106.550	107.368	108.389	111.050	112.788
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	19,5%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Belastingopbrengst	108.523	109.608	110.704	111.811	112.929	114.058
Effect op reserves	2.826	3.058	3.336	3.422	1.879	1.270
Reserve tariefsegalisatie waterzuiveringsheffing	287	3.345	6.681	10.103	11.982	13.252
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	2,7%	2,9%	3,1%	3,2%	1,7%	1,1%
Totaal watersysteem- en zuiveringsheffing samen						
Benodigde structurele belastingopbrengst MJB 2023-2028	192.460	196.732	200.748	205.329	211.886	217.420
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	12,5%	2,6%	2,4%	2,1%	2,2%	2,2%
Belastingopbrengst	195.268	200.257	204.979	209.386	213.919	218.583
Effect op reserves	-6.240	-803	2.602	3.292	1.733	1.163
Reserve tariefsegalisatie watersysteem- en zuiveringsheffing	8.362	7.559	10.161	13.453	15.186	16.349
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	1,5%	1,8%	2,1%	2,0%	1,0%	0,5%

Scenario 4: inzetten op aanvullende ambitie (alle genoemde ambities)

Watersysteemheffing	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Benodigde middelen MJR 2022-2028 structureel + incidenteel	97.105	95.642	96.162	98.802	102.300	105.853
Benodigde belastingopbrengst MJR 2023-2028 structureel	87.557	91.015	94.357	97.978	101.936	105.795
Incidentele posten MJR 2023-2028	9.548	4.627	1.805	824	364	58
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	5,5%	5,0%	5,0%	3,2%	3,2%	3,3%
Belastingopbrengst	87.241	91.603	96.183	99.261	102.437	105.817
Effect op reserves	-9.864	-4.039	21	459	137	-36
Reserve tariefsegalisatie watersysteemheffing	4.258	219	240	699	836	800
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	-0,4%	0,6%	1,9%	1,3%	0,5%	0,0%
Zuiveringsheffing						
Benodigde belastingopbrengst MJR 2023-2028	105.697	106.550	107.368	108.389	111.050	112.788
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	19,5%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Belastingopbrengst	108.523	109.608	110.704	111.811	112.929	114.058
Effect op reserves	2.826	3.058	3.336	3.422	1.879	1.270
Reserve tariefsegalisatie waterzuiveringsheffing	287	3.345	6.681	10.103	11.982	13.252
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	2,7%	2,9%	3,1%	3,2%	1,7%	1,1%
Totaal watersysteem- en zuiveringsheffing samen						
Benodigde structurele belastingopbrengst MJB 2023-2028	193.254	197.565	201.725	206.367	212.986	218.583
Stijging belastingvolume t.o.v. voorgaand jaar	12,8%	2,8%	2,8%	2,0%	2,0%	2,1%
Belastingopbrengst	195.764	201.211	206.887	211.072	215.366	219.875
Effect op reserves	-7.038	-981	3.357	3.881	2.016	1.234
Reserve tariefsegalisatie watersysteem- en zuiveringsheffing	7.564	6.583	9.940	13.821	15.837	17.071
Δ Belastingvolume t.o.v. structureel benodigde middelen	1,3%	1,8%	2,6%	2,3%	1,1%	0,6%

12 Bijlage 1: Technische uitgangspunten begroting 2023-2028

Technische uitgangspunten begroting 2023-2028

Onderstaand zijn de algemene ontwikkelingen en de uitgangspunten voor de meerjarenraming 2023-2028 weergegeven. De belangrijkste algemene ontwikkelingen en uitgangspunten die bij de samenstelling van de Meerjarenraming 2023-2028 zijn gehanteerd, kunnen worden gesplitst in interne en externe factoren.

Verder kan nog worden opgemerkt dat de meerjarenraming en de programmabegroting moeten voldoen aan de geldende voorschriften zoals de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) en het Burgerlijk Wetboek, boek II (BW II) met betrekking tot begrotingen en jaarstukken. De uitgangspunten worden onderstaand weergegeven.

Interne factoren

- Algemeen

Basis zijn voor de begroting 2023-2028 zijn:

- de jaarrekening 2021 van Waterschap Limburg (WL);
- de vastgestelde begroting 2022 van WL, inclusief de wijzigingen van de vergadering van het algemeen bestuur tot en met 6 juli 2022;
- het bestuursprogramma 2019-2023;
- het Waterbeheerprogramma 2022-2027;
- de besluitvorming en richtinggevende uitspraken n.a.v. de Kadernota 2023-2028;
- overige relevante strategische documenten en/of besluitvorming.

- Berekening van de liquiditeitspositie

Het uitgangspunt is dat de aanslag in 2023 evenals voorgaande jaren gespreid wordt opgelegd door middel van vier grote kohieren. Voor de berekening van de liquiditeitspositie wordt uitgegaan van aanslagoplegging per 31 januari 2023 (95%) voor de zuiveringsheffing bedrijven, 28 februari 2023 (95%) voor de watersysteemheffing van de gemeenten die deelnemer zijn in de BsGW en 31 maart 2023 (95%) voor de overige aanslagen. Op 30 november 2023 worden de overige 5% opgelegd. Als deze data niet worden gehaald, heeft dit tot gevolg dat de liquiditeitspositie verslechtert. Dit heeft een negatief effect op de rentekosten. Als de aanslag eerder wordt opgelegd heeft dit uiteraard een positief effect op de liquiditeitspositie en de daarmee gemoeide rentekosten.

- WBL en BsGW

De bedrijfsmatige activiteiten van de taak zuiveringsbeheer en de heffing en invordering van de waterschapslasten zijn opgedragen aan het WBL en de BsGW. De door het waterschap hiervoor te betalen bijdrage wordt afhankelijk gesteld van de jaarlijkse begroting van het WBL en de BsGW en is een verplichte uitgave.

- Afschrijvingsmethodiek

Voor nieuwe investeringen wordt het beleid gevolgd zoals opgenomen in de nota 'activabeleid 2018 Waterschap Limburg'¹ die op 28 november 2018 door het Algemeen Bestuur is vastgesteld. Dit betekent dat voor nieuwe investeringen in 2023 en volgende jaren de volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd.

Gebouwen	30 jaar
Waterstaatkundige werken	30 jaar
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	30 jaar
Civiel bouwkundige werken	30 jaar
Elektromechanische werken	15 jaar
Inventaris	10 jaar
Tractiemiddelen	≤ 10 jaar
Hardware	≤ 5 jaar
Immateriële activa	≤ 5 jaar

Ofschoon in de meeste gevallen het kader onverkort toegepast kan worden, kan de situatie voor komen waarbij afwijking op het kader gerechtvaardigd is. In die gevallen is motivering van de afwijking een voorwaarde.

- Conform de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) wordt een deel van de eigen loonkosten geactiveerd.
- Op 'grond' wordt afgeschreven als de grond onderdeel is van een waterstaatkundig werk. Indien gronden worden aangekocht om strategische redenen wordt hierop niet afgeschreven, tot het moment dat de grond eventueel onderdeel uit gaan maken van een waterstaatkundig werk. Op gronden waarop installaties of gebouwen zijn gelegen, wordt niet afgeschreven. Het voorgaande zijn richtlijnen voor groepen investeringen. Per individuele investering wordt beoordeeld welke afschrijvingstermijn van toepassing is. Voor de berekening van de kapitaallasten wordt de volgende systematiek gehanteerd.

1e jaar: ½ jaar afschrijving en ½ jaar rente	2e jaar en volgende: jaar afschrijving en jaar rente
---	---

- Doorberekening

De kosten worden volgens de landelijke BBP-verrekeningssystematiek doorberekend naar de waterschapstaken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. De kosten van het Waterschapsbedrijf Limburg worden 100% toegerekend aan het zuiveringsbeheer. De kosten van de BsGW worden volgens de aangeven verdeling, toegerekend naar zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer. Voor wat betreft de WL eigen kosten worden de kosten van het beheerproduct 'samenwerking in de afvalwaterketen' 100% toegerekend aan het zuiveringsbeheer. Van een aantal beleids- en beheerproducten worden de kosten aan beide taken toegerekend op basis van een procentuele verdeling. De basis hiervoor vormt de Waterschapswet art 122 lid d (Memorie van toelichting). Het betreft de producten regulering lozingen (subsidies) vergunningen en meldingen, adviezen vergunningen, toezicht, handhaving, bestuur en externe communicatie.

¹ Actualisatie 2022

Evenals voorgaande jaren hanteren we de volgende procentuele verdeling naar taak.

BBP product	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer
Regulering lozingen/subsidies	50%	50%
Vergunningen en meldingen	50%	50%
Adviezen vergunningen	50%	50%
Toezicht	50%	50%
Handhaving	50%	50%
Bestuur	55%	45%
Externe communicatie	55%	45%

- Kwijtschelding/oninbaar
Ten aanzien van kwijtschelding wordt de bestaande beleidslijn gevolgd. Voor de oninbaarheid van belastingdebiteuren wordt het oninbaarheidspercentage van 0,5% vooralsnog gehandhaafd voor 2023 en volgende jaren. Op grond van de realisatiecijfers van de afgelopen jaren blijkt dat de Covid-19 pandemie geen aanleiding geeft om de trend waar we eerder vanuit waren gegaan, bij te stellen.
- Onvoorzien
Het bestaande beleid wordt gecontinueerd. Het budget voor onvoorziene uitgaven bedraagt circa 0,4% van het begrotingstotaal.
- Reserves en voorzieningen
Uitgangspunt vormen de geldende wettelijke voorschriften en de nota 'reserves en voorzieningen 2017 Waterschap Limburg'² die door het Algemeen Bestuur op 13 september 2017 is vastgesteld.
- Investeringsniveau WBL
Bij het opstellen van de meerjarenraming wordt het investeringsvolume jaarlijks door het WBL opnieuw beoordeeld op grond van twee van belang zijnde ontwikkelingen. Enerzijds het streven om vanuit kostenopgave de bestaande installaties zo lang mogelijk in bedrijf te houden en anderzijds om in geval van grootschalige aanpassingen of vervanging van installaties het Verdygo-concept (modulair bouwconcept) toe te passen. Dit bouwconcept biedt naar de toekomst toe een grotere flexibiliteit om te kunnen inspelen op nieuwe technologische ontwikkelingen. De omvorming van traditionele rwzi's naar rwzi's volgens het Verdygo-concept vindt (groten)deels niet binnen de planperiode van het MIP plaats. Uitgangspunt voor het MIP is om - tot moment van omvorming - de bestaande installaties in stand te houden door het doen van onderhoudsinvesteringen, met een korte afschrijvingstermijn. Nieuwe projectinitiatieven dienen concreet te worden uitgewerkt en gepland alvorens ze als benoemd project in het Meerjareninvesteringsprogramma (MIP) worden opgenomen. Het gemiddelde investeringsniveau in de planperiode 2023-2032 bedraagt € 32,2 miljoen (exclusief duurzaamheidsinvesteringen en innovatieproject Super Local, maar inclusief zonne-energie fase II). In het periode 2022-2032 bedroeg het gemiddelde investeringsniveau € 24,6 miljoen.

² actualisatie in 2022

- Investeringsniveau Waterschap Limburg

In het Waterbeheerplan 2022-2027 is rekening gehouden met de inspanningsverplichtingen zoals opgenomen in de Vierde Nota Waterhuishouding (NW4), het Provinciaal Omgevingsplan Limburg POL), Waterbeleid 21e eeuw (WB21), het Nationaal Bestuursprogramma Water (NBW) en de Europese Kaderrichtlijn Water. In de huidige meerjarenraming 2022-2027 is rekening gehouden met een investeringsprogrammering van € 927 miljoen (€ 331 miljoen netto d.w.z. na aftrek bijdragen van derden). Voor de goede orde; het doen van investeringen is onlosmakelijk verbonden met het hebben van een financieringsbehoefte waarmee de ontwikkeling van de schuld en de schuldquote bij overig gelijkblijvende omstandigheden, wordt beïnvloed.

Op basis van bovenstaande onderdelen kunnen de interne factoren als volgt - niet limitatief - gecompriimeerd worden weergegeven:

Basis	Jaarrekening 2021 WL
	Begroting 2022 WL, inclusief de wijzigingen tot en met de AB-vergadering juli 2021
	Waterbeheersplan 2022-2027
	Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW)
	Burgerlijk Wetboek BWII
Verplichte uitgave	Begroting Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) 2023-2032
	Begroting Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) 2023-2027
Oninbaarheid	0,5% Belastingvolume
Onvoorzien	0,4% van het begrotingstotaal

Externe factoren

De externe factoren zijn waar mogelijk gebaseerd op de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB). Het betreft het inflatiepercentage, de salariskosten en de rekenrente.

- Inflatiepercentage

De inflatie in Nederland is voor heel 2021 uitgekomen op 2,70% (hicp). Met name de stijging van de energieprijzen in het laatste maanden van het jaar hebben gezorgd voor het flink aantrekken van de inflatie. Zo bedroeg de inflatie in december 2021 t.o.v. december 2020 zelfs 5,7%.

De Nederlandse inflatie is in vergelijking met andere Europese landen hoger uitgevallen. De gemiddelde inflatie in de eurozone bedroeg in 2021 namelijk 2,59%. Het CPB verwacht dat de inflatie voor 2023 evenals in 2022, uitkomt op 1,8%. Deze laatste cijfers zijn echter gebaseerd op een publicatie van september 2021.

Het feitelijk inflatiecijfer waarmee wij als waterschap te maken hebben is in praktijk anders. Dit komt omdat de samenstelling van de onderliggende inkoop van goederen en diensten anders is dan de samenstelling van het wegingsmandje bij de totstandkoming van het inflatiecijfer voor consumenten. We noemen het inflatiecijfer voor het 'Intermediair verbruik overheid' (exploitatie) en die voor de Grond-, weg- en waterbouw (projecten). De prijsstijging van die laatste bedroeg op basis van de meest recente publicatie maar liefst ruim 9% (oktober 2021 t.o.v. oktober 2020).

Gelet op de consistentie in de meerjarenraming wordt voor 2023 vooralsnog uitgegaan van een meerjarig gemiddeld inflatiepercentage van 2% met uitzondering van de budgetten die naar aanleiding van de ombuigingsactie 2021 zijn bevroren. Voor de reguliere kosten wordt voor 2024-2028 eveneens gerekend met een inflatiepercentage van jaarlijks 2%. In aanloop naar de begroting zijn de resultaten binnen van een onderzoek naar een meer concrete vertaling van mogelijke korte en middellange termijn prijs ontwikkelingen voor het werk van het waterschap. Deze resultaten betrekken we bij het opstellen van de begroting 2023-2028.

Salariskosten

De in april 2021 overeengekomen waterschaps-CAO had een looptijd van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021. Naast de reguliere verhogingen (vanwege doorgroei in functieschalen) wordt op basis van het onderhandelaarsakkoord van de nieuwe CAO in 2023 rekening gehouden met een indexerings van de brutoloonkosten van 3,75%. Deze indexerings is niet alleen bedoeld voor de bekostiging van de ontwikkeling in de primaire arbeidsvoorwaarden zoals brutoloon, maar ook voor extra kosten van secundaire arbeidsvoorwaarden die uit de CAO voortvloeien. Bij secundaire arbeidsvoorwaarden gaat het bijvoorbeeld om kosten van persoonlijke ontwikkeling, omscholing, onkosten- en vergoedingsregelingen, enzovoort. Voor de jaren 2024-2028 wordt naast de reguliere verhogingen, rekening gehouden met een jaarlijkse indexerings van de loonsom van 3%. Hiermee wordt de huidige lijn in de meerjarenbegroting voortgezet.

- Rekenrente

Rente langlopende leningen

Medio februari bedroeg het rentepercentage voor een geldlening met een looptijd van 20 jaar 0,89% en van 25 jaar 0,95%. De nog altijd historisch lage renteniveaus zijn onder andere het gevolg van het monetaire beleid van de ECB. We verwachten dat de rente op langlopende geldleningen omhoog zal kruipen. De mate waarin en de snelheid waarop is echter altijd onzeker.

Om het renterisico te beperken wordt voor nieuw af te sluiten geldleningen in 2023 uitgegaan van een percentage van 1,5%. Op langere termijn is de verwachting dat door het economische herstel de rentepercentages verder kunnen toenemen. Voor 2024 wordt daarom uitgegaan van een percentage van 1,75%, 2025 van 2,25%, 2026 van 2,75% en vanaf 2027 van 3,0%. Het meerjarig ontwikkelingspatroon is hiermee gelijk aan de renteontwikkeling zoals gehanteerd in de meerjarenraming 2022-2027.

Rente kortlopende leningen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente die sinds maart 2016 op een niveau van 0% is, nog altijd ongewijzigd gelaten. De depositorente is in september 2019 gewijzigd naar een niveau van min 0,5% (van min 0,4%). Hierdoor zijn de rentepercentages op de geldmarkt de afgelopen jaren extreem laag of zelfs negatief gebleven. Omdat hier op korte termijn geen grote verandering in te verwachten is, wordt voor 2023 een percentage voor kortlopende geldleningen gehanteerd van 0,1%. Voor de meerjarenraming wordt in verband met economische herstel en beperking van het renterisico voor 2024 uitgegaan van 0,2%, 2025 van 0,3%, 2026 van 0,6%, 2027 en 2028 van 0,8%.

Rente reserves en voorzieningen

Over reserves en voorzieningen wordt rente berekend en toegerekend aan de exploitatie. Het gehanteerde percentage is gelijk aan dat van de rente kortlopende leningen, te weten 0,1% voor 2023, 2024 0,2%, 2025 0,3%, 2026 0,6%, 2027 en 2028 0,8%.

Resumé

Op basis van de voorgaande onderdelen kunnen de externe factoren als volgt gecompriëerd worden weergegeven:

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inflatie	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Personeelskosten	3,75%	3%	3%	3%	3%	3%
Rente langlopende leningen	1,5%	1,75%	2,25%	2,75%	3,0%	3,0%
Rente kortlopende leningen	0,1%	0,2%	0,3%	0,6%	0,8%	0,8%
Rente reserves en voorzieningen	0,1%	0,2%	0,3%	0,6%	0,8%	0,8%

Financiële indicatoren – schuldontwikkeling - schuldquote

Financiële indicatoren

Financiële indicatoren dragen bij aan het vormen van een beeld van de financiële situatie van het waterschap. Een indicator is een ratio of verhoudingsgetal tussen twee grootheden. De trend die uit de ontwikkeling van de indicatoren blijkt, kan worden gebruikt om bij te sturen op het moment dat de trend een bepaalde kant uit gaat die niet gewenst is.

Meerdere indicatoren zijn in overweging genomen en op hun waarde beoordeeld. De hierna opgenomen indicatoren zijn het resultaat van diverse bestuursoverleggen. Op hoofdlijnen kan een onderscheid worden gemaakt in indicatoren gebaseerd op de balans (weerstandsvermogen, financiering), exploitatie of een mix daarvan (netto schuldquote). Daar waar volgens toezichthouders al snel te grote risico's worden gelopen, heeft de wetgever zelf normen/kengetallen in de wet opgenomen. Die vormen een vast onderdeel van de begroting en jaarrekening.

Voor de huidige meerjarenraming 2022-2027 waren de volgende kengetallen berekend voor Waterschap Limburg inclusief Waterschapsbedrijf Limburg.

Kengetal/indicator (incl. Wbl)	JR 2020	Begroting 2021	Meerjarenbegroting 2022-2027					
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	268%	311%	314%	322%	328%	336%	343%	346%
Solvabiliteit *	113% (JR 2019 114%)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Rentelasten t.o.v. vaste activa	1,43%	1,32%	1,16%	1,11%	1,07%	1,03%	1,01%	1,08%
Aflossingen : afschrijvingen	1 : 1,43	1 : 1,44	1 : 1,41	1 : 1,29	1 : 1,18	1 : 1,13	1 : 1,06	1 : 1,02
Kapitaallasten t.o.v. bruto exploitatieomvang	28,72%	27,6%	26,3%	26,6%	26,6%	27,0%	26,7%	26,9%
Renterisico norm	€ 48,3 mln. (norm € 48,8 mln.)	€ 45,6 mln. (norm € 51,9 mln.)	€ 46,3 mln. (norm € 56,2 mln.)	€ 34,6 mln. (norm € 57,8 mln.)	€ 38,3 mln. (norm € 58,6 mln.)	€ 41,5 mln. (norm € 59,7 mln.)	€ 44,2 mln. (norm € 60,7 mln.)	€ 47,2 mln. (norm € 62,3 mln.)

*de solvabiliteit bepalen we op basis van de balans bij de jaarrekeningen. Bij de begroting worden niet alle onderdelen van de balans opgesteld, alleen de voorgeschreven onderdelen. We vermelden daarom alleen de waardes van de jaarrekeningen.

Bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2023-2028 later dit jaar worden de financiële indicatoren geactualiseerd.

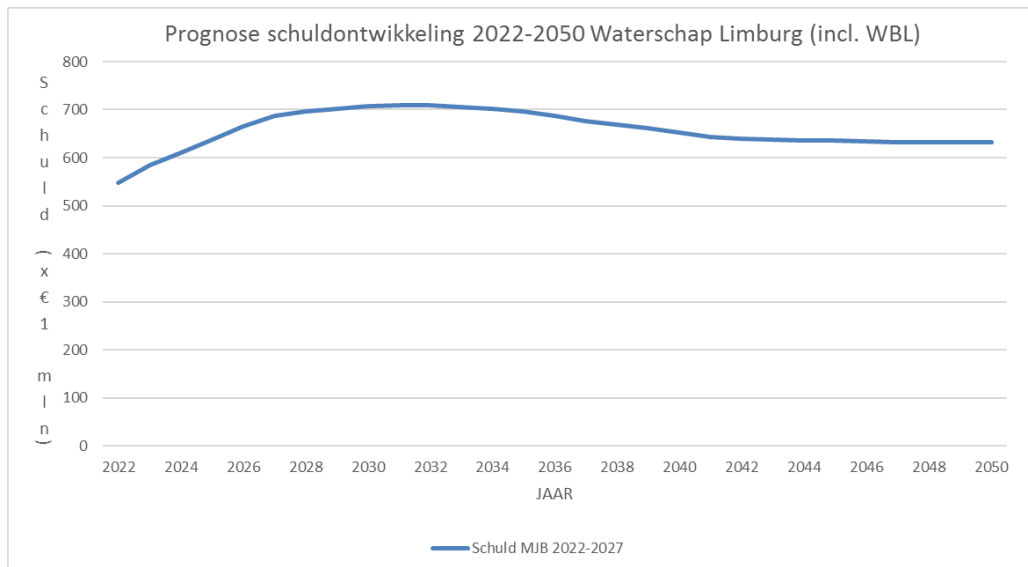
Schuldontwikkeling en schuldquote

Bij de vertaling van onze opgaven naar de benodigde investeringen en het daarbij passende belastingvolume hebben we oog voor de effecten van keuzes op de langere termijn, kijkend vanuit een gezonde balans binnen de driehoek opgave, belastingtarieven, schuld.

Met investeringen in het watersysteem, de waterkeringen en de waterzuivering zorgen we voor droge voeten, veilige dijken en schoon en voldoende water. Burgers en bedrijven betalen de investeringsuitgaven daarvoor niet in één keer via hun belastingen, maar gespreid gedurende de periode dat zij daarvan profiteren. (wettelijk bepaald op grond van het voorgeschreven lasten en batenstelsel). Het doen van investeringen en het hebben financieringsbehoefte is daarom onlosmakelijk met elkaar verbonden. We vullen de financieringsbehoefte in door leningen af te sluiten waarbij de kosten die daarmee samenhangen, jaarlijks onderdeel zijn van de exploitatiekosten van het waterschap.

Schuldontwikkeling

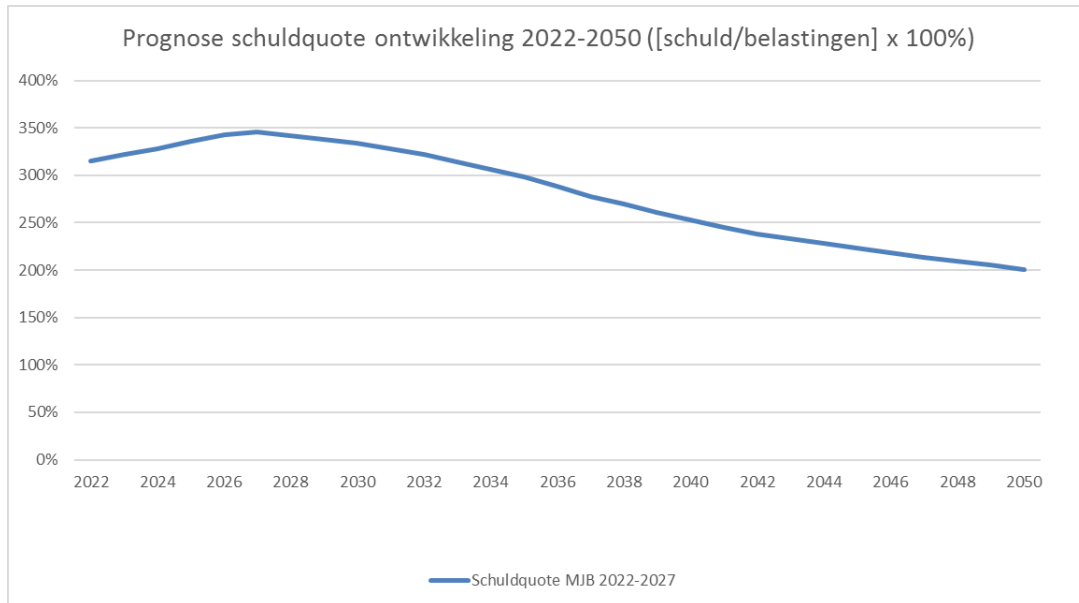
In de vastgestelde begroting 2022-2027 was de volgende ontwikkeling van de schuldpositie aangegeven.

De komende jaren neemt de totale schuld van waterschap Limburg nog toe. Zodra de jaarlijkse aflossingen gelijk zijn aan het jaarlijks netto investeringsvolume stabiliseert de totale schuld. Het stijgen van de totale schuld is een gevolg van de grotere opgaven m.b.t waterveiligheid, klimaatadaptatie en waterkwaliteit, die o.a. onder invloed van wetgeving en de verwachte klimaatverandering zijn ontstaan. In het Bestuursprogramma 'Verbinden, Vernieuwen, Versterken - samen op koers voor nieuwe uitdagingen' en vorige kadernota's en begrotingen is gekozen voor het op een doelmatige manier aangaan van deze uitdagingen.

Schuldquote

Op basis van de vastgestelde (meerjaren)begroting 2022-2027, is de verwachte ontwikkeling van de schuldquote als volgt.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de structurele belastingopbrengst. De ontwikkeling van de schuldquote laat in de eerste jaren een stijging zien. In de jaren daarna wanneer het jaarlijks investeringsvolume, het gemiddeld geïnvesteerd vermogen en de daaraan gekoppelde financieringsbehoefte is gestabiliseerd, daalt de schuldquote weer.

Bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2023-2028 later dit jaar worden de schuldontwikkeling en schuldquote geactualiseerd.